

Alkon vuosikertomus 2002

vastuullinen ja palveleva

Alkon arvot

asiakastyytyväisyys

vastuullisuus

avoimuus

osaaminen

tuloksellisuus

Sisältö

Alko lyhyesti	1
Toimitusjohtajan puheenvuoro.....	2
Toimintaympäristö	4
Alkon palvelut ja tuotteet	7
Kattava myymäläverkosto	7
Laaja ja turvallinen alkoholijuomavalikoima	8
Hinnat ja verotus.....	11
Alkon myynti 2002	12
Monipuoliset palvelut.....	15
Yhteiskuntavastuu ja kestävä kehitys.....	16
Henkilöstö mukana kehittämisessä.....	19
Hallintoperiaatteet ja -rakenne	21
Tilinpäätös	25
Hallituksen toimintakertomus.....	25
Tuloslaskelma	29
Tase	30
Rahoituslaskelma.....	31
Liitetiedot.....	32
Tunnusluvut	38
Hallituksen voitonjakoehdotus	39
Tilintarkastuskertomus	39
Hallintoneuvoston lausunto	40
Yhteystiedot	41

Alko lyhyesti

Alko Oy on alkoholijuomien erikoisliikeketju. Yhtiön perustehtävä on alkoholijuomien vähittäismyynni ja tavoitteena alkoholin kulutuksen aiheuttamien haittojen ehkäiseminen. Alkoholilain tarkoittamana alkoholiyhtiönä Alkolla on keskeinen tehtävä suomalaisessa alkoholijärjestelmässä haitattomien alkoholin käyttötapojen edistäjänä.

Päämääränämme on palvella jokaista asiakastamme vastuullisesti ja tasapuolisesti. Vuoden 2002 lopussa Alkon 299 myymälässä asiakkaita palveli noin 2 330 henkilöä, muuta henkilöstöä Alkossa oli samaan aikaan noin 180.

Alkon asiakaslähtöisen strategian mukaisesti parannamme palveluamme jatkuvasti. Strategiamme laaditaan lain ja asetuksen määrittämien tehtävien mukaiseksi ottaen huomioon omistajan valtioneuvostolle asettamat tavoitteet sekä yhtiön arvot.

Alkolla on alkoholilain mukaan yksinoikeus alkoholia sisältävien juomien vähittäismyynniin. Poikkeuksena ovat enintään 4,7 tilavuusprosenttia sisältävät käymisteitse valmistetut juomat sekä enintään 13 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät kotimaiset tilaviinit. Sataprosenttiseksi alkoholiksi lasketusta vähittäiskulutuksesta Alkon osuus vuonna 2002 oli 52 prosenttia ja osuus tilastoidusta alkoholin kokonaiskulutuksesta noin 41 prosenttia. Yhtiön myynti arvonlisä- ja valmisteveroineen oli 1 332 miljoonaa euroa ja veroton liikevaihto 453 miljoonaa euroa.

Yksinoikeusaseman vuoksi asiakaspalvelun ja vastuullisen myynninvalvonnan vaatimukset ovat Alkon myymälöissä korkeat. Muun muassa nuoren asiakkaan iän tarkistaminen sekä päihtyneelle myymättömyys ovat osa omavalvontaamme.

Valikoiman muodostamisen ja hinnoittelun tasapuolisuuden varmistamiseksi Alkon ja tavarantoimittajien väliset toimintaperiaatteet on koottu julkiseen Alkoholijuomien valikoimaanotto- ja vähittäismyynntiöjheeseen.

Vuonna 2002 Alko avasi 15 uutta myymälää ja siirsi yhdeksän myymälää aiempaa keskeisemmälle liikepaikalle. Tilauspalvelupisteiden määrä lisääntyi kolmella. Tuotevalikoimaa uudistimme ja laajensimme yli 500 tuotteella.

Toiminnan avainluvut

	2000	2001	2002
Myyntituotot (ml. ALV), milj. euroa	1 175	1 256	1 332
Liikevaihto, milj. euroa ¹	386	419	453
Liikevoitto, milj. euroa	44	33	-1
Bruttoinvestoinnit, milj. euroa	7	9	8
Henkilöstö	2 208	2 399	2 508
Myymälät (31.12.)	275	284	299
Tilauspalvelupisteet (31.12.)	124	138	141
Alkoholijuomamerkit (31.12.)	1 700	1 850	1 800

¹ Ilman veroja

Toimitusjohtajan puheenvuoro

Alkon ensimmäiset 70 vuotta ovat takanapäin. Kieltolain kumoamisen jälkeen 1932 alkanut toiminta on kohdannut muutamia suuria mullistuksia edettäessä 2000-luvulle.

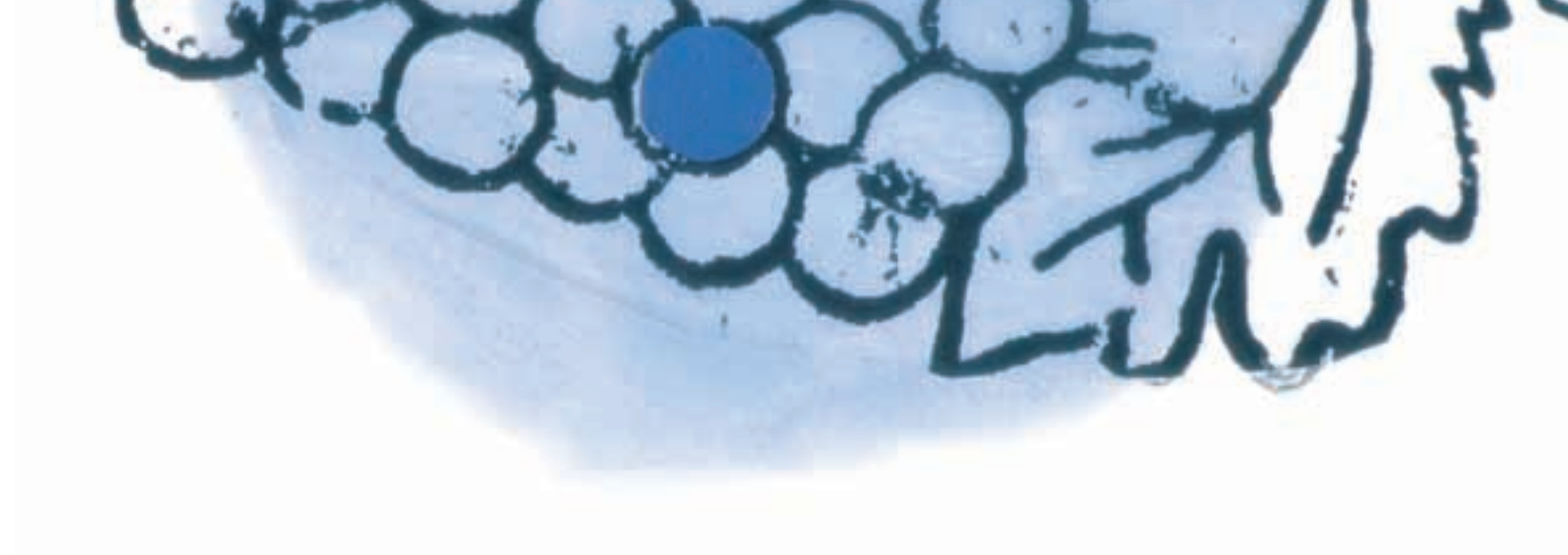
Yksi tällainen oli vuoden 1969 alkoholi- ja keskiolutlaki, joka vapautti keskioluen myytäväksi yli 17 000 elintarvikeliikkeeseen. Alkon myymälöitä oli tuona vuonna 161. Lain myötä keskiolutravintoloita perustettiin yli 2 700. Muutamana vuonna lain voimaantulon jälkeen alkoholin kulutus maassamme kaksinkertaistui.

Toinen iso muutos oli alkoholilainsäädännön uusiminen vuonna 1995, jolloin Suomi liittyi Euroopan unioniin. Tämä johti Alkon silloisten tehtävien jakamiseen eri toimijoiden kesken ja erinäisten vaiheiden jälkeen itsenäisen yhtiön perustamiseen 1999.

Olemme Alkossa ja suomalaisessa alkoholipolitiikassa astumassa kohti uutta aikakautta, jolloin meitä lähellä olevista EU-maista voi käytännössä rajoituksetta tuoda maahan alkoholijuomia, jotka ovat oleellisesti halvempia kuin Suomen korkeasti verotetut tuotteet. On arvioitu, että Suomessa alkoholin kulutus kasvaa nykyisestä noin 9 litrasta jopa 12 litraan asukasta kohden, tehtiinpä maassamme millainen alkoholin veroratkaisu tahansa. Veropäätöksellä voidaan ohjata kuluttajien ostokäyttäytymistä perinteisten kotimaisten kanavien ja tarjolle tulevien EU-lähimaiden välillä. Vuosi 2004 muistetaan jatkossa samanlaisena alkoholipolitiikan virstanpylväänä kuin kieltolain kumoaminen, keskioluen vapautuminen tai Suomen liittyminen Euroopan yhteisöön.

Vastuullinen ja palveleva Alko

Me Alkossa uskomme siihen, että valtiovalta tekee alkoholiveroratkaisun, joka turvaa suomalaisille tutun juomien hankintakanavan kilpailukykyisin hinnoin. Nyt, jos koskaan, korostuu vastuullisen alkoholikaupan merkitys. Alko on perinteisesti pyrkinyt siihen, että alkoholijuomia ei myydä alaikäisille eikä päihtyneille. Vuonna 2002 Alkoissa tehtiin yli 620 000 ikärajatarkistusta, päihtymyksen takia pidättäydyttiin myymästä yli 60 000 kertaa. Vuoden 2002 aikana alettiin tilastoida ilmeisiä alkoholin välitysyriä.

Paitsi vastuullinen myyntitoiminta myös korkea asiakastyytyväisyys on toimintamme välttämätön edellytys. Ollaksemme tehokas erikoisliikeketju erottaudumme palvelullamme ja pyrimme asettautumaan sinne, missä asiakas saa palvelumme parhaiten.

Olemme investoineet ketjumme visuaalisen ilmeen nykyaikaistamiseen.

Myyvälöissämme asiakasta palvelee motivoitunut ja osaava henkilöstö.

Kumppanuus on tärkeä osa Alko-kuvaa

Alko arvostaa luottamuksellista ja avointa vuoropuhelua kumppaneidensa kanssa.

Yhteistyötä arkipäivän toiminnassamme palvelee sähköinen viestimiseimme, joka ylittää myymälästä materiaalinohjauskeskukseen ja tuotteen toimittajalle saakka.

Tutkimme materiaalinohjauksen kehittämistä ottaen huomioon niin kansainväliset kuin kotimaisetkin suuntaukset. Asian parantaminen ja jatkuva nykyaikaistaminen on tärkeä ja mielenkiintoinen haaste.

Erikoiskaupan toimintatapa on vahvuutemme

Alko on tehokas erikoisliikeketju. Toimintatavassamme henkilökunnan oikea palveluasenne ja tuotetietous ovat avainasemassa kuten myös ymmärrys tehtävästämme vastuullisena alkoholikauppiaana.

Liittäessämme yhteen erikoiskaupan toimintatavan ja asiakaspalvelun uskomme voivamme palvella asiakkaitamme heidän tarpeittensa mukaan.

Vastuullisuuden ja asiakaspalvelun lisäksi erikoiskaupassamme tapa toimia on myydä laadukkaita ja monipuolisia laatuarvioinnin ja kemiallisen tarkastuksen läpi käyneitä tuotteita.

Alkon myynnistä ja tuloksesta vuonna 2002

Vuonna 2002 Alkon myynti oli yhteensä yli 100 miljoonaa litraa, kasvua oli runsaat 6 prosenttia. Alkon myynnin arvo, joka sisältää arvonlisä- ja valmisteveron, oli yli 1 330 miljoonaa euroa. Tilikauden voitto ennen satunnaisia eriä oli 700 000 euroa. Tulosta pudotti eläkekulujen poikkeuksellisen suuri määrä. Alkon Eläkesäätiö,

kuten monien muidenkin yritysten eläkesäätiöt, kärsi markkinoiden osakkeiden laskusta ja elinikämuutoksen noususta aiheutuvasta lisäerästä. Alko on pystynyt tästä huolimatta hoitamaan omistajan sille asettamat taloudelliset velvoitteet moitteetta.

Alkon myymälöiden myynti kattoi alkoholin vähittäiskulutuksesta 52 prosenttia. Erityisasemamme kannalta pidämme tärkeänä, että yhtiöllä on riittävä osuus alkoholijuomien vähittäismyynnistä Suomessa.

Henkilökunnalla iso rooli

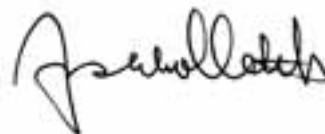
Jotta palvelu olisi korkeatasoista ja tasalaatuista kaikissa maan myymälöissä, myös henkilökunnan uuden oppiminen, jatkuva yhteistyö ja sisäinen asiakkuus ovat tärkeitä. Parhaiksi koettuja toimintatapoja levitetään läpi koko ketjun. Myymälöidemme yhtenäinen ulkoasu helpottaa sekä asiakkaita että myymälähenkilökuntaa. Yrityspalveluiden keskittäminen on osa asiakaspalvelun parantamista.

Toimintoketjuajattelun juurruttaminen läpi koko organisaation on tulevaisuuden haasteemme ja ajattelutavan vieminen käytännön toimiksi on hyvällä alulla.

Alkon myymälöissä kävi viime vuonna lähes 60 miljoonaa asiakasta. Asiakaspalvelutyön määrän ohella olemme onnistuneet jatkuvasti parantamaan palvelun laatua. Tästä ovat todisteena esimerkiksi hyvät tulokset asiakastyytyväisyystutkimuksissa.

Haluan kiittää yhtiön henkilöstöä ja kaikkia niitä, jotka ovat olleet mukana Alkon toiminnassa tuottamassa parempaa palvelua!

Maaliskuussa 2003

Jaakko Uotila

Toimintaympäristö

Alkoholijuomien kulutus kasvoi yksityisen kulutuksen kasvua nopeammin vuonna 2002. Alkoholijuomien kulutuksen reaalihintataso nousi keskimäärin noin yhdellä prosentilla. Alkon markkinaosuus vähittäismyynnistä kasvoi 52 prosenttiin.

Suomen talouskasvu oli vuonna 2002 EU-maiden keskimääräistä kasvua ripeämpää. Tuotannon määrä kääntyi alkuvuonna lyhyen taantuman jälkeen kasvuun, ja keskimääräisen kasvun arvioidaan vuositasona olevan noin 1,6 prosenttia. Kuluttajien ostovoimaa kuvaavan yksityisen kulutuksen arvioidaan kasvaneen noin 2,5 prosenttia. Yleisen hintatason nousu oli EU-maiden keskimääräistä inflaatiovauhtia hitaampaa. Suomessa vuonna 2002 inflaatio oli vuositasolla 1,6 prosenttia.

Kuten edellisvuonnakin, alkoholin vähittäismyyntipaikkojen ja mietoja juomia anniskelevien ravintoloiden yhteenlaskettu määrä väheni. Vuoden aikana Alko kuitenkin perusti 15 uutta myymälää, ja tilauspalvelupisteiden määrä lisääntyi kolmella. Väkeviä ja mietoja juomia anniskelevien ravintoloiden ja niiden asiakaspaikkojen määrä kasvoi vuodesta 2001.

Matkustajien verottomat maahantuomiskiintiöt eivät muuttuneet vuonna 2002.

Suomessa alkoholijuomien verotus ennallaan

Alkoholijuomien verotus säilyi vuonna 2002 Suomessa ennallaan. Naapurimaista Norja alensi väkevien juomien ja viinien verotasoaan vuoden 2002 alussa ja toistamiseen väkevien juomien verotaso vuoden 2003 alussa. Tanska

suunnittelee tuntuvaa väkevien juomien veronalennusta vuoden 2004 alussa.

Suomessa alkoholijuomilla on alkoholijuomaveron perusvero ja pakkaukseen kohdistuva lisävero, joiden tarkoituksena on kulutuksen hillitseminen. Näiden erityisverojen lisäksi alkoholijuomia koskee yleinen arvonlisävero.

Valtion alkoholista saamat tulot vuonna 2002 olivat ennakkotietojen mukaan kaksi miljardia euroa. Alkoholijuomaverotulot olivat tästä noin 1,3 miljardia euroa. Kasvua edellisvuoteen oli 3,7 prosenttia. Muu osa valtion alkoholitulosta on arvonlisäverotuksesta saatavia tuloja. Alkoholijuomaverotulojen osuus valtion verotuloista oli runsaat neljä prosenttia.

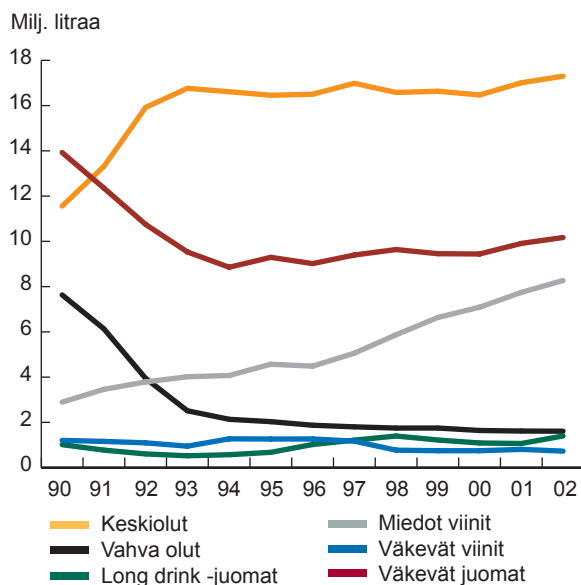
Nykyinen alkoholijuomaverolaki tuli voimaan heinäkuussa 1994. Tuolloin Suomessa siirryttiin juoman arvoon perustuvasta verosta EU-direktiivin määrittelemään alkoholiverotukseen, jossa vero lasketaan joko juoman sisältämän puhtaan alkoholin määrän tai volyymin perusteella. Kaikissa yhteisön maissa noudatetaan samaa verotusrakennetta.

Alkoholijuomien kulutus kasvoi

Kotitalouksien luottamus kulutusmahdollisuuksiinsa oli korkeampi kuin vuotta aiemmin, ja kotitalouksien reaali-

Alkoholijuomien kulutus

100 %:n alkoholina juomaryhmittäin vuosina 1990–2002

Lähde: Päihdetilastollinen vuosikirja 2002, Stakes.

Alkoholijuomien valmistevero tuoteryhmittäin

EU-maissa sekä Norjassa ja Virossa

	Euroa 100 %:n alkoholilitralla			
	Väkevät	Välituote	Viini	Olut
EU:n minimiverotaso	6	3	0	2
Italia	6	3	0	4
Espanja	7	3	0	2
Portugali	9	3	0	3
Kreikka	9	3	0	3
Itävalta	10	4	0	5
Luxemburg	10	4	0	2
Saksa	13	9	0	2
Ranska	15	12	0	3
Alankomaat	15	6	5	5
Belgia	17	6	4	4
Irlanti	28	22	25	20
Iso-Britannia	30	17	21	18
Tanska	37 ¹	8	9	9
Suomi	50	39	21	29
Ruotsi	55	27	22	16
Norja (ei EU:ssa)	82 ²	48	48	48
Viro (ei EU:ssa)	9	6	6	4

Lähde: CEPS Confederation Europeenne des Producteurs de Spiritueux, heinäkuu 2002.

¹ Vuonna 2004 vero 20 euroa.

² Vuonna 2003 vero 73 euroa.

tulot kasvoivat runsaat 2 prosenttia. Alkoholijuomien tarjonta lisääntyi eikä hintatasossa tapahtunut suuria muutoksia.

Alkoholijuomien tilastoitu kulutus kasvoi 3,5 prosenttia. Tilastoimaton kulutus säilyi ennallaan.

Kokonaiskulutus oli vuonna 2002 asukasta kohden laskettuna 9,3 litraa 100 %:n alkoholia. Tilastoitu kulutus oli 7,6 litraa ja tilastoimaton kulutus 1,7 litraa asukasta kohden.

Tilastoidun kulutuksen kasvusta vähittäismyynnin kasvua oli 4,8 prosenttia. Anniskelukulutuksen määrä oli 1,8 prosenttia edellisvuotista matalampi.

Kulutuksen kasvu painottui viineihin, joiden myynti lisääntyi 8,9 prosenttia edellisvuodesta. Long drink -juomien kysyntä kasvoi edellisvuodesta merkittävästi. Käymisteitse valmistettujen, päivittäistavara-kaupoissa myytävien long drink -juomien myynti lisääntyi lähes 50 prosenttia ja etyylialkoholia sisältävien Alkossa ja ravintoloissa myytävien long drink -juomien myynti 16 prosenttia. Oluiden kulutus kasvoi 1,4 prosenttia.

Alkoholijuomien kulutus Suomessa 100 %:n alkoholina, litraa asukasta kohden

	2000	2001	2002
Tilastoitu kulutus	7,0	7,3	7,6
Tilastoimaton kulutus ¹	1,8	1,7	1,7
Yhteensä	8,8	9,0	9,3

Lähde: Päihdetilastollinen vuosikirja 2002, Stakes.

¹ Tilastoimattomalla kulutuksella tarkoitetaan turistien alkoholituomisia, alkoholijuomien laillista ja laitonta kotivalmistusta, salakuljetusta ja korvikealkoholia sekä turistien ulkomailla nauttimaan alkoholia.

Alkoholijuomien kulutuksen reaalihintataso nousi

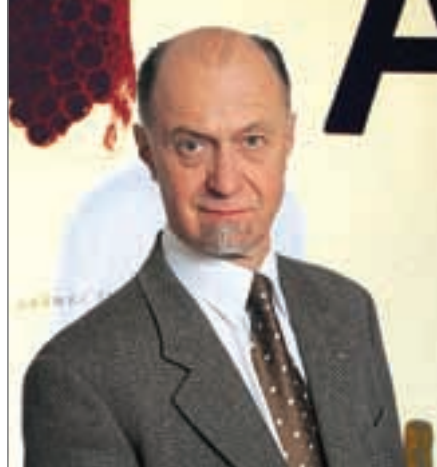
Alkoholijuomien kulutuksen reaalihintataso on 1990-luvun alkupuolelta säilynyt vakaana. Vähittäiskulutuksen reaalihintataso on ollut laskusuunnassa toisin kuin anniskelukulutuksen reaalihintataso, joka on noussut jonkin verran.

Ennakkotiedon mukaan alkoholijuomien kulutuksen nimellishintataso nousi vuonna 2002 keskimäärin 2,7 prosenttia. Vähittäiskulutuksen nimellishintataso nousi 2,1 ja anniskelukulutuksen 3,9 prosenttia. Reaali-hinnoissa tämä merkitsee kulutuksen reaalihintatason runsaan prosentin suuruista nousua.

Vähittäiskulutuksen osuus kasvoi

Alkoholin tilastoitua kulutusta tarkastellaan vähittäiskulutuksena ja anniskelukulutuksena. Vähittäiskulutuksen osuus tilastoidusta kulutuksesta vuonna 2002 kasvoi prosenttiyksiköllä. Alkon myynnin osuus vähittäiskulutuksesta kasvoi 52 prosenttiin.

Anniskelukulutuksen osuus koko tilastoidusta kulutuksesta aleni 19 prosenttiin.

Alkolla vakaa alkoholipoliittinen asema

Alkon hallituksen puheenjohtaja **Jussi Huttunen** uskoo, että Alko säilyttää asemansa vastuullisena alkoholin vähittäismyynninä myös matkustajatuontikiintiöiden kasvaessa.

– Vuonna 2004 olemme uudessa tilanteessa, kun Viro liittyy Euroopan unioniin. Virossa alkoholin hinnat ja verotus ovat alempia kuin Suomessa, joten on nähtävissä, että sieltä aletaan tuoda entistä enemmän erityisesti väkevää alkoholia.

– Suomessa joudutaan tämän vuoksi tekemään uusia veroratkaisuja, jotka vaikuttavat siihen, miten tilannetta voidaan hallita.

Huttunen mukaan hallitsemattomalla alkoholipoliitikalla saattaa olla suuria yhteiskunnallisia haittavaikutuksia, jotka voivat näkyä esimerkiksi lisääntyvinä terveysongelmina, rikollisuuden kasvuna, matkailutaseen tai elinkeinoelämän heikkenemisenä.

Nykyisessä muutosvaiheessa Huttunen pitääkin erittäin tärkeänä sitä, että Alko on mukana kansallisessa alkoholiohjelmissa, jolla pyritään suomalaisen alkoholikulttuurin säätelyyn.

Alkoholijuomien vähittäismyynnin jakauma

	2000	2001	2002
Alko ¹	51 %	51 %	52 %
Päivittäistavara-kaupat ¹	49 %	49 %	48 %
Viinitilatuotteet, litraa ²	350 000	350 000	352 000

¹ Lähde: Stakes. Laskettu 100 %:n alkoholiksi muunnetuista litroista.

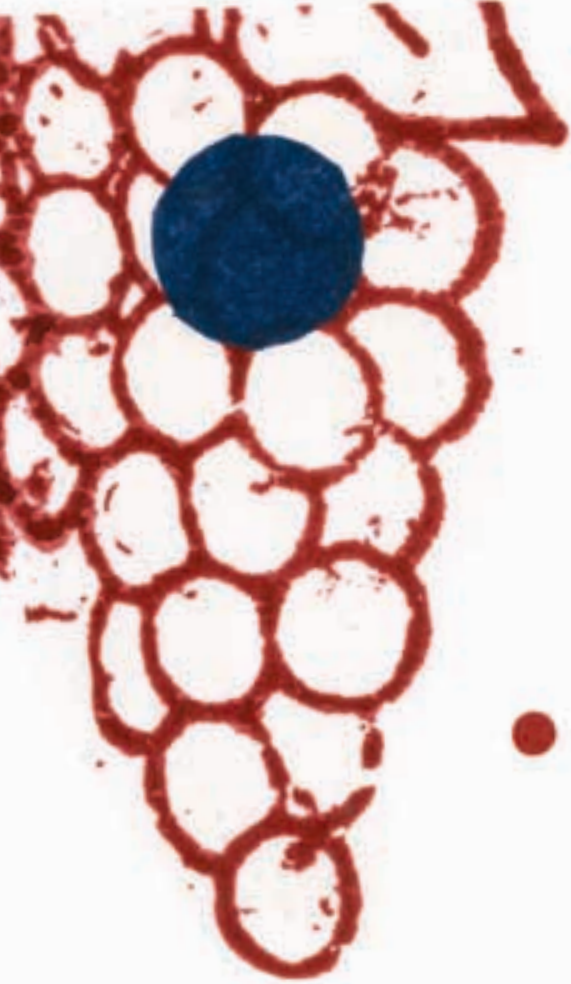
² Lähde: Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus (STTV).

Viinitilayrittäjiä oli vuoden 2002 lopussa runsaat 50. Tilat tuottivat ja myivät yhteensä 352 000 litraa alkoholijuomia. Määrä on säilynyt lähes edellisvuosien tasolla.

Suomalaisten alkoholiasenteet

Suomalaisesta aikuisväestöstä lähes 90 prosenttia käyttää alkoholia. Suurin osa juo alkoholia kohtuullisesti tai hyvin vähän. Silti suurkuluttajia on aikuisväestöstä arviolta neljännesmiljoonasta puoleen miljoonaan. Alkoholin käytön näkyvien haittojen kasvu on pitänyt alkoholiasenteet kireinä. Väestön yhä suurempi enemmistö on vallitsevien alkoholipoliittisten rajoitusten kannalla.

Päihde- ja huumeekysymykset ovat olleet laajasti esillä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa että mediassa.

2

Alkon palvelut ja tuotteet

Alko tarjoaa asiakkailleen laadukkaan ja monipuolisen alkoholijuomavalikoiman ja kattavan myymäläverkoston, joita molempia kehitetään koko ajan asiakas huomioon ottaen.

Kattava myymäläverkosto tukee suomalaista alkoholijärjestelmää

Alkolla on muutamain poikkeuksin yksinoikeus alkoholijuomien vähittäismyyntiin Suomessa. Tehtävän hoitaminen edellyttää kattavaa myymäläverkostoa, joka tilauspalvelupisteineen turvaa laillisen alkoholin saannin maan eri osissa.

Kattava myymäläverkosto, hyvät liikepaikat ja laadukas palvelu ovat paras tae asiakastytyväisyyden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi.

Vuoden 2002 lopussa Alkolla oli 299 myymälää ja 141 tilauspalvelupistettä. Yhtiö noudattaa myymäläverkoston täydentämisessä omaa liikepaikkastrategiaansa. Pääasialliset kriteerit myymälöitä perustettaessa ovat väestöpohja, etäisyydet lähimpään Alkon palvelupisteeseen ja matkailulliset sekä asiakaspalvelulliset tekijät. Myymälöiden perustamisessa otetaan huomioon alkoholihaittojen ehkäisy.

Vuonna 2002 perustettiin 15 uutta myymälää: Hausjärvelle, Heinolaan, Keminmaalle, Kotkaan, Kyyjärvelle, Kärkölään, Padasjoelle, Rovaniemelle, Savonlinnaan, Säskylään, Vaasaan sekä Helsingin Arabianrantaan, Itäkeskukseen, Pitäjämäkeen ja Ruoholahteen. Vuonna 2003 avattaneen 10–15 uutta myymälää.

Aukioloaikoja on pidennetty ja yhtenäistetty vuoden 2002 aikana. 155 myymälää on avoinna maanantaista perjantaihin 9–20 ja lauantaisin 9–18. Myymälät aukeavat klo 9 lukuun ottamatta neljää myymälää, jotka sijaitsevat Nuorgamissa, Rukalla sekä Raision Myllyn ja Vantaan Jumbon ostoskeskuksissa.

Yksinmyyntioikeus edellyttää Alkolta hyvin toimivaa myynninvalvontaa. Kokemukset omavalvonnasta ovat olleet hyviä. Vuoden aikana tehtiin yli 620 000 ikärajatarkistusta ja yli 62 000 kertaa myynnistä jouduttiin kieltäytymään asiakkaan päihtymyksen vuoksi.

Alko aloitti vuonna 2002 visuaalisen ilmeensä uudistamisen, jonka tarkoituksena on vahvistaa yhtiön ilmettä erikoisliikkeenä.

Palvelua kehitetään kuukausittaisella koulutuksella

Alkon myymälöissä pyritään tarjoamaan tasa-puolista ja asiakkaan toiveita vastaavaa palvelua. Palvelua kehitetään henkilökunnan jatkuvalla koulutuksella.

Itä-Suomen piiripäällikön **Kari Pennasen** mukaan esimerkiksi myyjien osaamista kehitetään joka kuukausi käymällä läpi koko ketjun sesonkiteemoja ja tuotteita esittelevällä koulutuksella.

–Ajattemme asiakasta myös kaikissa arkipäivän tilanteissa. Palvelun parantaminen lähtee hyvinkin pienistä asioista.

Lisäksi erityinen asiakasvalmennuskoulutus, jossa paneudutaan laadullisiin kysymyksiin ja asiakkaiden erilaisten tarpeiden huomioonottamiseen, on vuoden 2003 painopistealue.

–Pennasen mielestä Alkon iskulause Vastuullinen ja palveleva kuvaa erinomaisesti yhtiön palvelukokonaisuutta. Hänestä hyvään asiakaspalveluun kuuluu luonnollisena osana vastuunäkökulma, alkoholia ei siis myydä alaikäisille eikä päihtyneille. Myös asiakkaille tehdyt mielipidemittaukset tukevat tätä näkemystä.

Laaja ja turvallinen alkoholijuomavalikoima asiakasta varten

Juomien vakiovalikoimassa oli vuoden 2002 lopussa yli 1 800 tuotetta noin 50 eri maasta. Lisäksi tilausvalikoiman kautta tarjottiin kuluttajille noin 670 tuotetta. Asiakkaat voivat tilata Alkon kautta myös valikoimaan kuulumattomia tuotteita.

Vakiovalikoiman yli 500 uutuudesta viinejä oli yli 300. Hanapakkauksien valikoima kasvoi kaksinkertaiseksi. Viiniharrastuksen kasvu loi kysyntää myös hyvillä laatuviineille.

Vuoden 2002 lopussa valikoimassa oli noin 40 kotimaista ja noin 100 ulkomaista olutmerkkiä. Panimoliitto täytti sata vuotta ja kotimaiset panimot valmistivat juhluvuoden kunniaksi omat juhlaolunsa, jotka nekin osataan laajensivat Alkon olutvalikoimaa.

Juomia ostetaan lähes 400 ulkomaiselta tavarantoinnittelijalta ja noin 90 kotimaiselta valmistajalta tai maahantuojalta. Sujuva yhteistyö perustuu selkeisiin sääntöihin ja avoimeen kommunikointiin.

Alkon laadunvalvonta vastaa aistinvaraisin arvioinein uusien ja myynnissä olevien tuotteiden laadusta sekä tukee valikoiman kehittämistä.

Alkoholintarkastuslaboratorio

Alkon Alkoholintarkastuslaboratorio (ACL, Alcohol Control Laboratory) tarkastaa Alkossa myytävien tuotteiden laatua ja turvallisuutta. Vakiovalikoimassa olevista tuotteista tutkitaan viranomaisten EU-alueella tutkittaviksi vaatimia ominaisuuksia.

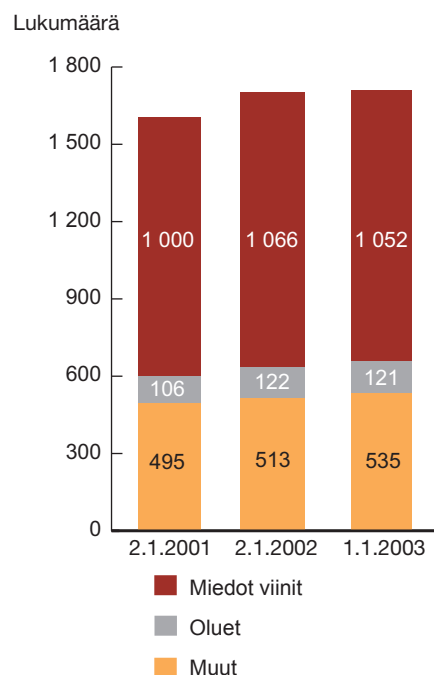
Kuluttajasuojan edistämiseksi laboratorio selvittää vierasainien (mm. homemyrkyt ja raskasmetallit), lisäainien (mm. säilöntä- ja väriaineet) sekä yliherkkyyttä aiheuttavien aineiden pitoisuuksia alkoholijuomissa.

Erikoistutkimusten kohteet vaihtuvat vuosittain. Vuonna 2002 tutkittiin viinien väriä, hanapakkauksiin viinien laatua sekä oluen, viinin ja väkevien juomien tuoteturvallisuutta ja aitousa.

Vuonna 2002 ACL:ssa analysoitiin noin 5 500 näytettä. Ulkopuoliset asiakkaat kuten yritykset ja viranomaiset ostavat huomattavan osan palveluista.

Alkon Alkoholintarkastuslaboratorio on Mittatekniikan keskuksen akkreditoinnilla todettu virallisesti päteväksi ja puolueettomaksi väkiviinan, alkoholijuomien ja teknokemiallisten tuotteiden testaukseen. Se on myös ulkoasiainministeriön EU:lle ilmoittama Suomen virallinen laboratorio alkoholijuomia koskevissa testauksissa.

Alkoholijuomamerkkien määrä hinnastossa

Laatuviinejä voi varata

Monia laatuviinejä tuotetaan niin vähän tai niiden maailmanlaajuinen kysyntä on niin suuri, että valmistaja myy tuotantonsa pieninä erinä. Siksi Alko ei välttämättä voi ostaa riittävän suurta määrää haluamaansa viiniä kattamaan kysyntää.

– Myös näitä tuotteita saamme kuitenkin toimitettua asiakkaillemme varausjärjestelmämme ansiosta, kertovat verkkoviestintäpäällikkö **Virpi Vesterinen** (vas.) ja ostopäällikkö **Katja Angervo**.

Varausjärjestelmä otettiin käyttöön syksyllä 2001 asiakkaiden toiveesta. Vuonna 2002 varauksia tehtiin yli 2 400 kaikkiaan 27 eri viinistä. Tuotteet toimitetaan asiakkaan toivomaan Alkon myymälään. Nämä ns. rajallisen saatavuuden tuotteet esitellään Uudet tuotteet -esitteessä ja Alkon internetsivuilla.

Myyntiin on sujuuttava tasapuolisesti. Tämän vuoksi viinit arvotaan varaajien kesken, jos viinivarauksia on enemmän kuin pulloja tarjolla.

Varausmahdollisuus on saanut koko maan asiakkailta hyvää palautetta.

Piirit ja myymälät 1.1.2003

Etelä-Suomen piiri

Piiritoimisto Helsinki
Piiripäällikkö Markku Kujansivu
63 myymälää, 8 tilauspalvelupistettä

Itä-Suomen piiri

Piiritoimisto Kuopio
Piiripäällikkö Kari Pennanen
59 myymälää, 36 tilauspalvelupistettä

Keski-Suomen piiri

Piiritoimisto Tampere
Piiripäällikkö Antero Elovaara
65 myymälää, 17 tilauspalvelupistettä

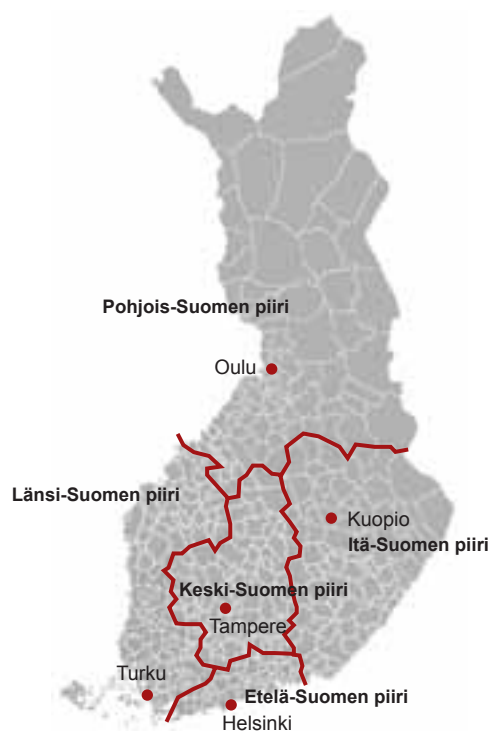
Länsi-Suomen piiri

Piiritoimisto Turku
Piiripäällikkö Erkki Pakola
62 myymälää, 41 tilauspalvelupistettä

Pohjois-Suomen piiri

Piiritoimisto Oulu
Piiripäällikkö Ari Nyberg
50 myymälää, 39 tilauspalvelupistettä

Alkon viiden piirin keskeisiä tehtäviä ovat asiakaspalvelun ja henkilöstön kehittäminen, tulosohtaus ja liikepaikkojen kartoittaminen.

Alkon palvelut ja tuotteet

Hinnat ja verotus

Alkon hinnoittelu on tasapuolista ja läpinäkyvää. Kaikkia tavarantoimittajia ja tuotteita kohdellaan yhtenäisten hinnoitteluperiaatteiden mukaisesti, ja hinnoittelu on avointa kaikille tavarantoimittajille. Tuotteiden vähittäismyyntihinnat ovat samat maan kaikissa Alkoissa. Hinnoittelusäännöt ja hinnoitteluun vaikuttavat tekijät tarkistetaan säännöllisesti kerran vuodessa.

Eurosta tuli Suomen virallinen käteisvaluutta tammikuussa 2002. Heinäkuun alusta hintojen myymälämerkinnöissä on käytetty pelkästään euroja.

Euroon siirryttäessä vuodenvaihteessa 2002 Alko muutti vähittäishintojensa laskentasääntöä pullopantin osalta sekä muutti myyntihintojensa pyöristyssäännöt. Valtiovarainministeriö ja ympäristöministeriö määrittelivät alkoholijuomaverojen ja vähittäismyyntipäällysteiden euromääräiset arvot. Näiden muutosten ohella tammikuun 2002 vähittäishintoihin vaikuttivat tavarantoimittajien omat hintamuutokset.

Tavarantoimittajilla oli tammikuun alun lisäksi mahdollisuus tarkistaa hintojaan Alkolle huhtikuun,

heinäkuun ja lokakuun alussa. Samoin ajankohtina tavarantoimittajat saattoivat myös muuttaa tuotteensa jakelutapaa myymälöihin. Tuolloin tehdyt valuuttakurssitarkistukset ja tavarantoimittajien hintamuutokset vietiin välittömästi kuluttajahintoihin.

Alkon reaalihintataso aleni

Vuoden aikana tapahtuneet hintojen muutokset olivat vähäiset. Alkon myymien alkoholijuomien vähittäishintojen kasvuvauhti oli inflaatiiovauhtia hitaampaa. Alkon myymien juomien nimellishintataso nousi keskimäärin 0,4 prosenttia edellisestä vuodesta, mutta juomien keskimääräinen reaalihintataso laski runsaalla yhdellä prosentilla.

Alkoholijuomien verotus

Alkoholijuomien verotuksessa ei tapahtunut vuonna 2002 muita kuin euroon siirtymisestä johtuvia muutoksia. Euromääräinen perusvero vastasi tarkasti markkamääräistä veroa. Lisäveroa pyöristettiin alaspäin.

Alkoholijuomien verotus

VÄKEVÄ ALKOHOLIJUOMA, 0,70 l, alkoholia 40 tilavuusprosenttia

Vähittäishinta 22,20 euroa

Hankintahinta + Alkon myyntikate

18 % 4,07 e

Alkoholijuomaverot

64 % 14,13 e

Arvonlisävero

18 % 4,00 e

VIINI, 0,75 l, alkoholia yli 8 tilavuusprosenttia

Vähittäishinta 7,20 euroa

Hankintahinta + Alkon myyntikate

56 % 4,01 e

Alkoholijuomaverot

26 % 1,89 e

Arvonlisävero

18 % 1,30 e

OLUT, 0,33 l, alkoholia 5,2 tilavuusprosenttia

Vähittäishinta 1,45 euroa

Hankintahinta + Alkon myyntikate

48 % 0,70 e

Alkoholijuomaverot

34 % 0,49 e

Arvonlisävero

18 % 0,26 e

Alkon palvelut ja tuotteet

Alkon myynti kasvoi ja myynnin rakenne miedontui

Alkon myynti kasvoi edellisestä vuodesta runsaat kuusi prosenttia, ja juomia myytiin kaikkiaan 103,3 miljoonaa litraa. 100 %:n alkoholiksi muunnettuna myynti oli 16,5 miljoonaa litraa, jossa kasvua edellisestä vuodesta on 5,6 prosenttia.

Mietojen eli etyylialkoholia korkeintaan 22 tilavuusprosenttia sisältävien juomien osuus Alkon 100 %:n alkoholiksi lasketusta myynnistä oli lähes puolet. Vuonna 2002 niiden osuus myynnistä kasvoi 1,4 prosenttiyksiköllä 47,2 prosenttiin. Myynnin rakenteen miedontuminen johtui siitä, että viinien kysyntä kasvoi voimakkaammin kuin muiden tuoteryhmien. Eniten myyntiosuuttaan menettivät viinaryhmän juomat.

Viinien myynti kasvoi vuoden 2001 tapaan eniten. Väkevästä juomista konjakkien ja liköörien myynnin kasvu jatkui niinikään. Punaviinien myynti ylitti runsaan 16 prosentin suuruisella kasvullaan valkoviinien myynnin. Punaviinejä myytiin puoli miljoonaa litraa enemmän kuin valkoviinejä.

Myynnin kasvuun vaikuttivat kuluttajien ostovoiman suotuisa kehitys, alkoholijuomien reaalihintatason lasku ja juomien tarjonnan lisääntyminen. Uusia myymälöitä perustettiin 15, ja tilauspalveluisteverkosto laaje-

ni kolmella. Myymälöiden aukioloaikoja pidennettiin. Tuotevalikoima kasvoi, ja myymälöiden juomatarjonta pyrittiin saamaan alueellista kysyntää entistä paremmin vastaavaksi.

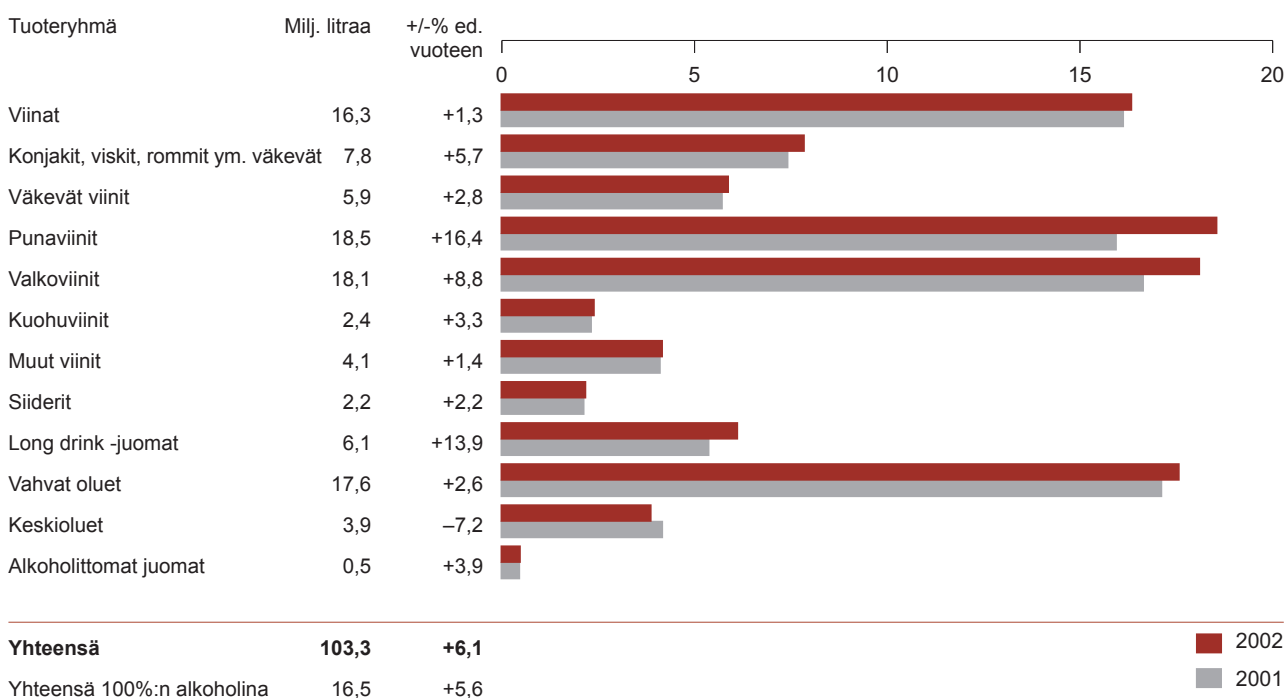
Vuoden 2002 kesä oli poikkeuksellisen lämmin. Suotuisat lomailmat edistivät etenkin panimotuoteryhmään kuuluvien juomien myyntiä.

Vuonna 2002 tuli kuluneeksi 50 vuotta siitä, kun ensimmäiset kaksi long drink -juomaa otettiin Alkon myyntiin. Tuoteryhmään otettiin juhluvuonna 2002 useita uusia juomia.

Vuosi 2002 oli myös Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliiton perustamisen 100-vuotisjuhlavuosi. Loppuvuodesta saksalainen Lidl-elintarvikeketju avasi ensimmäiset päivittäistavaramyymälänsä Suomessa. Tämä toi maamme elintarvike- ja keskiolutmarkkinoille hintakilpailua ja aikaisempaa huomattavasti halvemmat keskiolutmerkit.

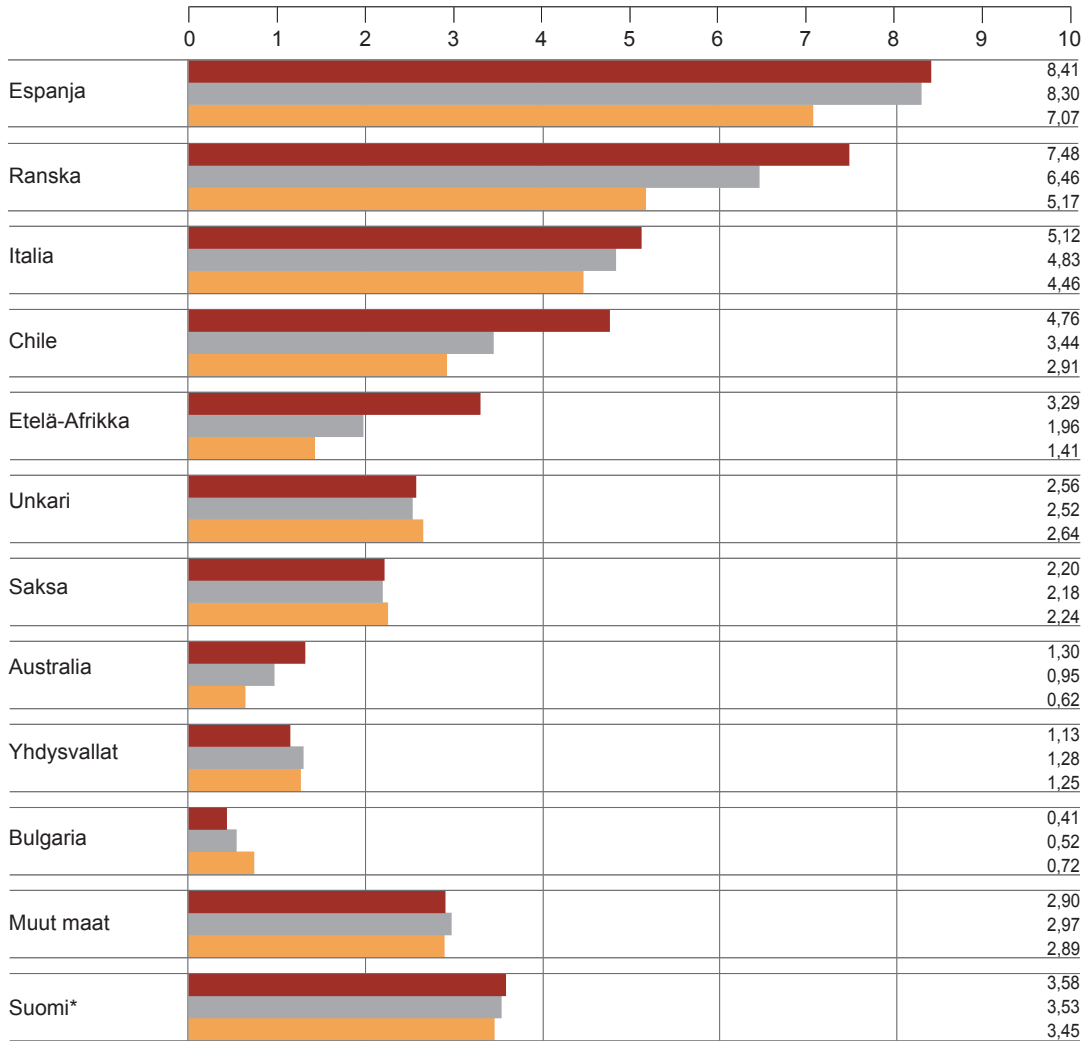
Long drink -juomien myynti kasvoi keskimäärin lähes 14 prosenttia edellisestä vuodesta ja vahvan oluen myynti lisääntyi 2,6 prosenttia. Keskiolutryhmän vuosimyynti aleni runsaat seitsemän prosenttia.

Myynti tuoteryhmittäin vuonna 2002

Viinien myynti alkuperämaan mukaan vuosina 2002, 2001 ja 2000

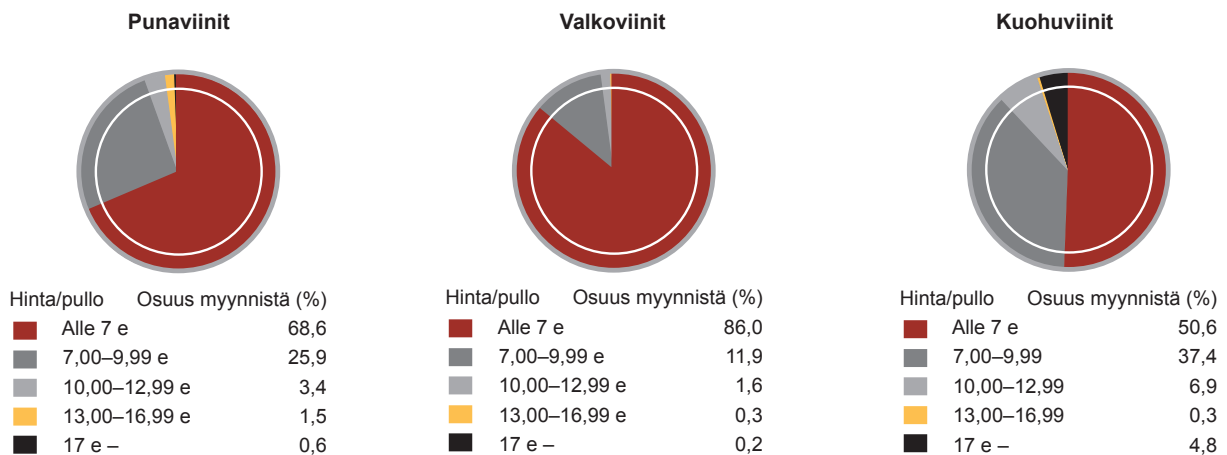
milj. litraa

*Suomalaiset marja- ja hedelmäpohjaiset viinit

■ 2002 ■ 2001 ■ 2000

Viinien myynnin jakauma hintaryhmittäin vuonna 2002

Alkon palvelut ja tuotteet

Punaviinien myynti alkuperämaan mukaan vuonna 2002

	Myynti 1000 l	Muutos ed. vuoteen %	%-osuus myynnistä
Espanja	6 279	-0,6	33,9
Ranska	3 479	31,6	18,8
Chile	3 156	39,4	17,0
Italia	2 112	24,8	11,4
Australia	576	61,3	3,1
Etelä-Afrikka	550	102,8	3,0
Argentiina	332	14,9	1,8
Yhdysvallat	310	-5,9	1,7
Bulgaria	253	-21,1	1,4
Unkari	222	-11,8	1,2
10 suosituinta yhteensä	17 269	17,2	93,3
Kaikki maat yhteensä	18 529	16,5	100,0

Valkoviinien myynti alkuperämaan mukaan vuonna 2002

	Myynti 1000 l	Muutos ed. vuoteen %	%-osuus myynnistä
Ranska	2 806	6,6	15,5
Etelä-Afrikka	2 711	62,9	15,0
Italia	2 435	-4,2	13,5
Unkari	2 204	2,6	12,2
Saksa	2 027	-0,0	11,2
Chile	1 577	37,4	8,7
Espanja	1 510	6,5	8,4
Yhdysvallat	781	-15,0	4,3
Australia	687	21,9	3,8
9 suosituinta yhteensä	16 738	11,1	92,6
Kaikki maat yhteensä	18 081	8,8	100,0

Kuohuviinien myynti alkuperämaan mukaan vuonna 2002

	Myynti 1000 l	Muutos ed. vuoteen %	%-osuus myynnistä
Ranska	1 013	-0,0	42,6
Italia	523	1,2	22,0
Espanja	510	12,6	21,4
Saksa	119	-4,7	5,0
4 suosituinta yhteensä	2 165	1,5	91,0
Kaikki maat yhteensä	2 376	3,3	100,0

Viinien myynti hintaryhmittäin

Vuonna 2002 runsaat 65 prosenttia punaviinien myynnistä oli alle seitsemän euron hintaisia, valkoviinien myynnissä seitsemän euroa alittavan hintaluokan osuus oli yli 85 prosenttia.

Runsas 25 prosenttia punaviinimyynnistä ja yli 10 prosenttia valkoviinimyynnistä kertyi ryhmästä, joka oli hinnaltaan 7,00–9,99 euroa. Tätä kalliimpia tuotteita on punaviinimyynnistä runsaat viisi ja valkoviinimyynnistä runsaat kaksi prosenttia. Kuohuviinien myynnin rakenne on muuttunut aiempaa kalliimpaan suuntaan.

Alimman hintaryhmän suuri osuus johtuu osittain ns. hanapakkausten saavuttamasta suosiosta. Hanapakkaukset ovat kahden tai kolmen litran juomapakkauksia, joiden litraa kohden laskettu vähittäishinta on usein vastaavaa pulloon pakattua tuotetta alhaisempi. Hanapakkausten myynti kasvoi kertomusvuonna voimakkaasti ja muuta viinimyyntiä enemmän. Pakkausten osuus mietojen viinien myynnistä oli vuositasolla 13 prosenttia. Hanapakkauksivalikoimassa oli vuoden lopussa runsaat 40 tuotetta.

Palvelemme asiakkaitamme monipuolisesti

Vähittäismyynnin lisäksi kiinteä osa asiakaspalveluamme on monipuolinen ja vastuullinen tiedonvälitys, neuvontapalvelut sekä yrityskohtaiset palvelut.

Alkolla on kolme säännöllisesti ilmestyvää asiakasjulkaisua, Etiketti-lehti, Alkon hinnasto ja Uudet tuotteet -esite.

Etiketti on neljästi vuodessa ilmestyvä asiakaslehti, jossa kerrotaan juoma- ja ruokakulttuurista sekä ajankohtaisista uutisista. Etiketti-lehti ilmestyy myös verkkoversiona. Alkon hinnastossa ja Uudet tuotteet -esitteessä on tuotetietojen ja hintojen lisäksi tietoa muun muassa alkoholijuomien myynnistä.

Alko julkaisee esitteitä, joissa on tietoa alkoholin haitoista. Esitteet ovat C₂H₅OH – Asiaa alkoholista, Alkoholijuomien lisä- ja vierasaineet, Alkoholinkäytön vaikutukset elimistöön ja terveyteen sekä lyhennelmä WHO:n Euroopan alkoholiohjelmasta 2000–2005. Uusin haitoista kertova esitteemme, Alkoholi ja raskaus, ilmestyi syksyllä 2002. Vuonna 2003 ilmestyy nuorten alkoholinkäytöstä kertova esite. Kaikkia julkaisuja ja esitteitä saa maksutta Alkon myymälöistä.

Internetsivuilla www.alko.fi on mm. uutisia ja yksityiskohtaisia tietoja Alkosta yhtiönä, tuotteista, myymälöistä ja myynnistä.

Etikettiklubilla viinikursseja moneen makuun

Juoma- ja ruokaketoudesta kiinnostuneiden Etikettiklubiin kuului vuoden 2002 lopussa noin 13 000 jäsentä. Vuonna 2002 Etikettiklubi järjesti lähemmäs sata viinikurssia sekä viinimatkan Portugaliin.

Klubin jäsenet saavat kuukausittain jäsenpostia: jäsenkirjeen, Uudet tuotteet -esitteen, neljä kertaa vuodessa ilmestyvän Etiketti-lehden sekä hinnaston heti niiden ilmestyttyä. Alkon internetsivujen yhteydessä on klubilaisille oma sivusto.

Vuosi 2003 on Etikettiklubin 5-vuotisjuhlavuosi.

Asiakasneuvonta ja -palautteet ohjaavat kehittämistä

Asiakasneuvonta auttaa erilaisissa Alkon tuotteisiin ja palveluihin liittyvissä kysymyksissä. Palautetta ja kysymyksiä vastaanotetaan puhelimitse, internetin kautta, sähköpostitse ja kirjeitse.

Asiakkaiden yhteydenottoja Alkoon tulee vuosittain noin 25 000. Kaikkiin palautteisiin pyritään vastaamaan mahdollisimman nopeasti. Suurin osa asiakkaiden kysymyksistä koskee tuotteiden saatavuutta, ominaisuuksia ja käyttöä tai myymälöiden palvelua. Ruokajuomasuositusten antamisessa asiantuntija-apuna ovat Alkon tuoteasiantuntijat.

Asiakaspalautteet hyödynnetään Alkon palveluiden kehittämisessä ja myymälöiden suunnittelussa. Asiakkaat lähettävät tuotteiden ostajille runsaasti tuotoiveita – valikoimaamme kehitetäänkin nimenomaan asiakaslähtöisesti.

Yrityspalvelu on keskittänyt osaamistaan

Alko on kehittänyt yrityksille räätälöityä palvelutarjontaa. Tavoitteenamme on, että yritysasiakkaiden asiointi on vaivatonta ja että palvelu kattaa kaikki yritysten juomien ostoon liittyvät tarpeet. Yrityspalvelu tarjoaa asiakkailleen palvelua juomien tilauksista niiden toimitamiseen perille saakka. Näiden lisäksi palveluun sisältyy asiakkaan niin halutessa juomaneuvontaa, viinietoutta tai vaikkapa ruokalistojen viinivalintaa. Yrityspalvelun vuoden 2002 syksyllä ilmestynyttä esitettä saa Alkon myymälöistä.

Vuoden 2002 aikana Alko perusti 22 uutta yrityspalveluun erikoistunutta myymälää aiemmin toimineen yhden, Helsingin Itä-Pasilan myymälän rinnalle.

Yrityksiä palvelevat entiseen tapaan kaikki muutkin Alkon myymälät.

Lisätietoja Alkon palveluista saa internetsivuilta www.alko.fi

Yhteiskuntavastuu ja kestävä kehitys

Alkolla on yhteiskunnallinen velvollisuus ottaa huomioon asiakas ja asiakkaan edut myös alkoholin käytön haittoja arvioitaessa. Alko noudattaa puhtaan ympäristön etua ajavia periaatteita ja kestävää kehitystä. Alko pyrkii siihen, että suomalaiset kuluttajat ymmärtävät ja hyväksyvät Alkon merkityksen vastuullisen alkoholikulttuurin kehittäjänä sekä sosiaali- ja terveystieteiden haittojen ehkäisijänä.

Yhteiskuntavastuu jakautuu sosiaaliseen, taloudelliseen ja ympäristövastuuseen. Vastuualueet nivoutuvat Alkon toiminnassa yhteen. Pohjoismaainen alkoholijärjestelmä sinänsä on yksi yhteiskuntavastuun muodoista. Alko on osa pohjoismaista ja erityisesti suomalaista alkoholijärjestelmää. Yhtiö on mukana sosiaali- ja terveystieteiden johdolla toteutettavassa alkoholipoliittisessa ohjelmassa.

Yhtiön sosiaali- ja terveystieteiden toiminta perustuu alkoholilakiin ja asetukseen alkoholiyhtiön toiminnasta. Asetus määrittelee Alkon yleiset velvollisuudet.

Alkoholiyhtiön tehtävänä on alkoholijuomien vähittäismyynti siten, että tavoitteena on alkoholin kulutuksen aiheuttamien haittojen ehkäiseminen. Alkon hallintoneuvosto vahvistaa tavoitetta koskevan toimintasuunnitelman vuosittain.

Alkon monipuolinen vastuullisuus

Alkoholihaittoja voidaan ehkäistä säätelemällä alkoholijuomien kulutusta. Alkon vähittäismyyntin yksinoikeusasema perustuu tähän tavoitteeseen. Yhtiön harjoittama alkoholipoliittikka tukee kansallisen alkoholiohjelman

toteutusta. Alkon merkittävimmät tehtävät yhteiskuntavastuun kannalta liittyvät vastuullisen alkoholikaupan, tuotteiden korkean laadun ja kuluttajasuojan edistämiseen.

Alko pyrkii esimerkilliseen myynninvalvontaan. Jokaiseen myyntitilanteeseen liittyvä, muun muassa alaikäisvalvonta suunnitellaan kunkin myymälän erityispiirteet ja toimintaympäristö huomioon ottaen. Vuonna 2002 myymälöissä tilastoitiin yhteensä yli 620 000 ikärajakontrollia ja noin 60 000 päihtymisepäilykontrollia. Huhtikuussa aloitettiin myös välitysepäilykontrollit, joita tilastoitiin kaikkiaan 7 600.

Yhtiön alkoholipoliittinen tehtävä ohjaa toimintaa ja erottaa sen muusta päivittäistavara-kaupasta. Maailman terveysjärjestö WHO:n hyväksymän Euroopan toisen alkoholiohjelman 2000–2005 yhtenä suomalaisena toimijana yhtiö toteuttaa keskeistä yhteiskuntavastuullista tehtäväänsä. Osallistuminen alkoholipoliittiseen keskusteluun on osa Alkon yhteiskuntavastuuta. Alkolla on edustajansa useissa kansallisissa organisaatioissa.

Uusien ja myynnissä olevien tuotteiden laatua valvoo laadunvalvonnan lisäksi oma akkreditoitu alkoholintarkastuslaboratorio.

Valtio omistajana, asiakkaat, kumppanit, henkilöstö ja muut sidosryhmät ovat niitä, jotka viimekädessä saavat hyödyn Alkon taloudellisesta menestymisestä ja yhteiskunnallisesta vastuunkannosta. Yhtiön toiminta on tehokasta ja taloudellista. Voitto tuloutetaan lyhentämättömänä valtiolle.

Kierrätys osana kestävää kehitystä

Ympäristön suojelussa Alko on sitoutunut kestävään kehitykseen muun muassa allekirjoittamalla Elinkeinoelämän kestävää kehitystä koskevan peruskirjan. Luonnonvarojen järkevän käytön periaatetta ja ympäristönsuojelun vaatimuksia noudatetaan tarkkaan. Yhtiöllä on käytännön suunnittelun apuna käytössään ympäristöohjelma.

Alkon ympäristövastuullisesta toiminnasta asiakkaat tuntevat parhaiten tehokkaan kierrätysjärjestelmän. Pullojen ja tölkkien kierrätystä hoidetaan sekä yksin että yhdessä muun kaupan kanssa. Vanhojen perinteiden ja hyvän kumppanuusyhteistyön ansiosta Suomessa on maailman tehokkaimmat juomapakkausten kierrätysjärjestelmät. Alkossa myydyistä pakkauksista palautuu noin 94 prosenttia.

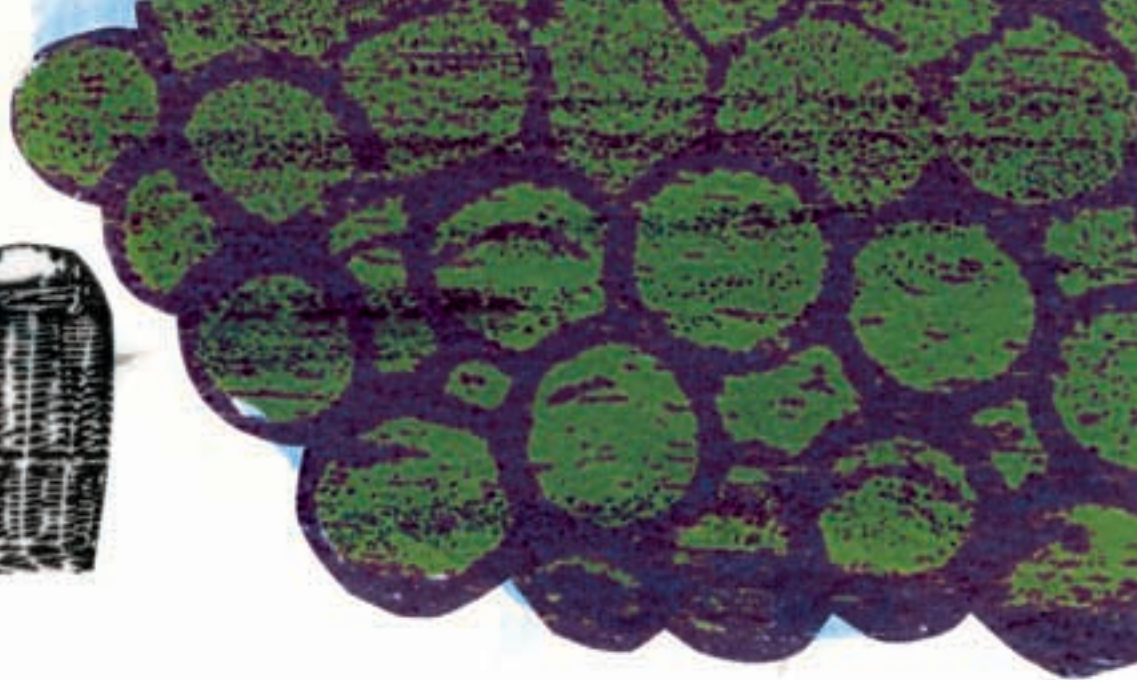
Palautettuja pakkauksia hyödynnetään kahdella tavalla: ne toimitetaan lajittelun jälkeen uudelleen täytettäväksi tai niistä valmistetaan uusia pulloja ja muuta materiaalia, kuten lasivillaa. Suomen alkoholijuoma- ja panimoteollisuus käyttää vuosittain yli miljardi uudelleen täytettävää kiertopulloa. Jos tällaista kierrätys- ja uudelleentäyttöä ei olisi, syntyisi vuosittain noin 330 miljoonaa kiloa enemmän lasijätettä ja 20 miljoonaa kiloa enemmän muovijätettä.

Alko toimittaa sirpaloituja kertapulloja eli lasijätettä teollisuuden käyttöön noin 27 tuhatta tonnia vuodessa. Vuonna 2002 Alkon pantillisen kertapullojärjestelmän käyttäjiksi liittyi 11 uutta kumppania, yhteensä siihen kuuluvia alkoholin maahantuojia, tukkukauppiaita ja valmistajia oli 153. Pantittomien juomapakkausten keräyksestä Suomessa huolehtivat kunnat.

Alkoon myytävät tuotteet kuljetetaan koreissa ja laivoilla, jotka molemmat kiertävät lähes sataprosenttisesti. Samoin pakkauspahvit ja -muovit saadaan uudelleen hyötykäyttöön. Alkon muovikassit eivät sisällä ympäristölle haitallisia aineita ja paperikassit ovat helposti mautuvia. Pakkaustarvikkeet ovat maksullisia.

Alko on mukana valtakunnallisissa, kierrätystä kehittämissä projekteissa samoin kuin juomapakkausten elinkaaritutkimuksissa. Yhtiö toimittaa kierrätykseen liittyviä tietoja muun muassa ympäristöministeriölle, ympäristökeskuksiin ja kuntien jätehuoltoyksiköille.

Henkilöstö vahvasti mukana toiminnan kehittämisessä

Alkon henkilöstöpolitiikan tavoitteena on osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, joka osallistuu aktiivisesti toiminnan kehittämiseen.

Alkolaisten vahva asiakaspalveluosaaminen ja vastuullinen toiminta tekevät mahdolliseksi yhtiön tavoitteiden saavuttamisen.

Henkilöstön määrä kasvoi edelleen vuonna 2002

Alkon henkilöstön määrä kasvoi vuoteen 2001 verrattuna 4,5 prosentilla ja oli vuoden 2002 lopussa 2 508 henkilöä. Henkilöstöä rekrytoitiin lisää, sillä myynti kasvoi ja vuoden aikana avattiin uusia myymälöitä. Henkilöstön lukumäärä oli keskimäärin lähes seitsemän prosenttia suurempi kuin edellisellä vuonna. Tuntuvimmin kasvoi osa-aikaisten työntekijöiden määrä.

Henkilöstön keski-ikä on 42 vuotta. Myymälähenkilöstö on naisvaltaista. Miesten osuus myyjistä, vajaa kolmannes, on pysynyt samana vuoteen 2001 verrattuna. Naisten osuus myymäläpäälliköistä kasvoi hieman ja on nyt yli 11 prosenttia.

Vuorovaikutus osa arkipäivää

Vuonna 2001 aloitettuja Alkon johtotöihin ja myymälähenkilökunnan tapaamisia jatkettiin. Kuluneena vuonna henkilöstön ja johdon välisissä keskusteluissa käsiteltiin muun muassa yhtiön toiminnan suuntaviivoja ja työyhteisön arkea.

Joka toinen vuosi tehtävän henkilöstötutkimuksen tulokset käytiin läpi toimipaikoittain. Tässä yhteydessä henkilöstö otti kantaa myös yrityksen henkilöstöpolitiikan toteutumiseen.

Toimintoketjujen kuvaus- ja kehittämistyö aloitettiin. Tavoitteena on parantaa asiakaspalvelua ja toimintaa kokonaisuudessaan. Johtamisjärjestelmää kehitettiin yhteistä suunnittelua ja hyvää esimiestyötä tukevaan suuntaan. Kehityskeskustelumalli uudistettiin ja esimiehiä valmennettiin keskustelujen käymiseen.

Myös palautejärjestelmiä on uudistettu edelleen. Myymälöiden henkilökunta vastasi sisäisen asiakastyytyväisyyden kyselyyn, jolla kartoitettiin toiminnan sujuvuutta ja onnistumista. Lisäksi selvitettiin työsuhteensa päättäneiden mielipidettä Alkosta työnantajana.

Keminmaan uudessa myymälässä vauhdikas alku

– Työni alkoi haasteellisissa merkeissä. Olin ollut työssä myymäläpäällikkönä kuukauden ennen Keminmaan myymälän avaamista. Sitä ennen olin rekrytoinut työntekijät, ja yhdessä valmistelimme viikossa tyhjää liikehuoneistosta asiakaspalveluun valmiin myymälän, kertoo Keminmaan syyskuussa avatun myymälän myymäläpäällikkö **Maarit Nyman-Pitkänen** (oik.).

Hän ja myyjä **Airi Ainasmaa** sanovat viettävänsä työntäyteisiä päiviä viihtyisässä myymälässä.

– Vantaan pääkonttori tuntui ensin kaukaiselta, mutta kun aikaa on kulunut ja apuakin on välillä tarvittu, niin se on tullut läheisemmäksi.

– Olemme omassa myymälässämme pyrkineet siihen, että avoimuus on todellinen arvomme. Sisäinen asiakkuus eli se, että henkilökunta palvelee myös toisiaan, on Alkossa kunniaksaan. Myymälässämme on mielestämme hyvä tiimi, jolla on aidosti asiakaspalvelullinen visio. Uskomme myös asiakkaidemme huomaavan sen.

Henkilöstö

Henkilöstö vuoden lopussa

	2000	2001	2002
Vakinaiset kokoaikatyötä tekevät	813	811	820
Vakinaiset osa-aikatyötä tekevät	1 049	1 183	1 266
Määräaikaiset	346	405	422
Yhteensä	2 208	2 399	2 508
Keskimäärin ko. vuonna	2 142	2 209	2 359
Laskennallisina kokoaikahenkilöinä	1 618	1 674	1 789

Koko henkilöstö mukana kannustinjärjestelmässä

Koko henkilöstö on ollut mukana kannustinjärjestelmässä vuodesta 1997 lähtien. Vuonna 2002 päätavoitteena oli parantaa asiakaspalvelua sekä lisätä toimipaikoilla yhdessä tapahtuvaa suunnittelua, kehittämistä ja onnistumisen arviointia.

Palkkaus- ja kannustinjärjestelmiä kehitettiin edelleen Alkon henkilöstöstä kootuissa ryhmissä. Eri palkitsemistapojen kehittämistä jatkettiin henkilöstön antaman palautteen pohjalta.

Työssä oppimisesta ammattitutkintoihin

Myymlöiden henkilöstön kouluttautumisen painopisteenä oli asiakaspalvelu ja tuoteosaaminen. 62 prosenttia kaikesta koulutuksesta käsitteli näitä aiheita. Lisäksi 20 myyjää syvensi osaamistaan myyjän ammattitutkinnolla. Keskimäärin koulutusta oli kolme päivää henkilöä kohden.

Alkon työntekijöiden vastuullisen alkoholin myynnin osaamista vahvistettiin. Aihetta käsiteltiin henkilöstön peruskoulutuksessa sekä järjestämällä erillinen teemapäivä.

Koulutusjärjestelmän kehittämistyössä painopisteenä oli myymälöiden koulutusjärjestelmän kuvaaminen ja myyjien peruskoulutus. Myös työssä oppiminen ja itseopiskelu on keskeinen osa Alkon koulutusjärjestelmää.

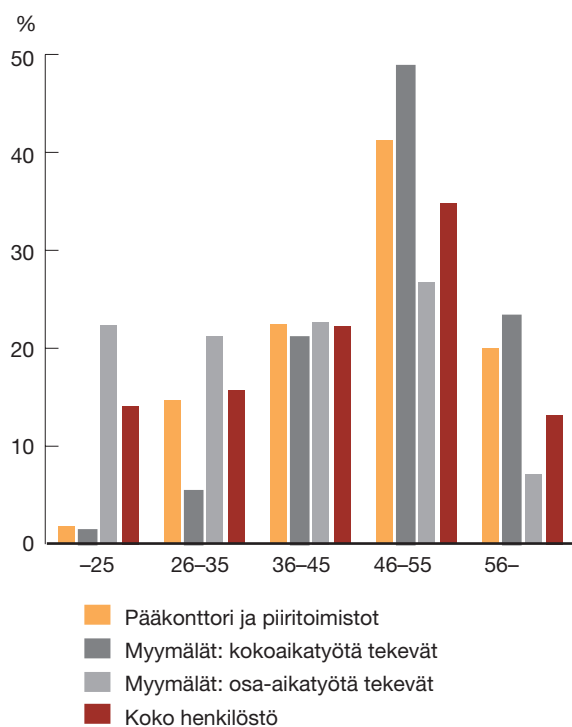
Esimiesten koulutuksessa keskeistä olivat viestintä- ja vuorovaikutustaidot. Koulutukseen osallistuivat kaikki myymäläpäälliköt. Kaupan alan esimiehen erikoisammattitutkintoa lähti suorittamaan 24 alkolaista.

Hyvinvointia työssä

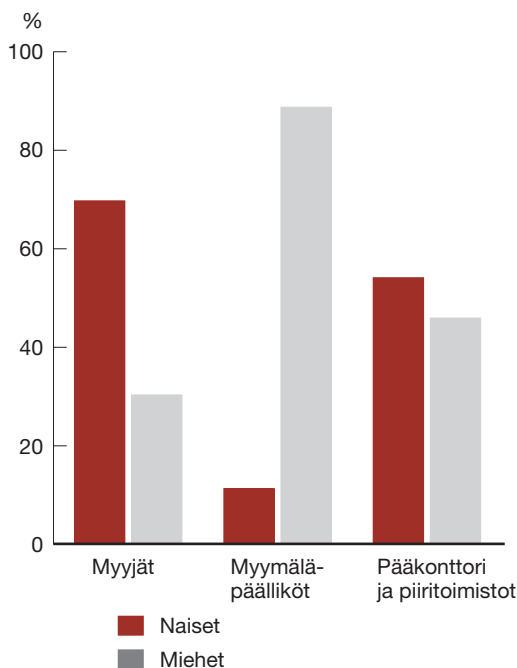
Alkon työntekijöillä on kattava työterveyshuolto. Toimipaikkojen, työterveyshuollon ja työsuojeluorganisaation keskinäistä yhteistyötä lisättiin. Työhyvinvoinnin edistämiseksi pidetään tärkeänä henkisen ja fyysisen työvireen, työilmapiirin, tietojen, taitojen ja työsuojelutoiminnan yhdistäminen käytännössä.

Työvireyttä ja jaksamista edistäviä tapahtumia järjestettiin yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Alko tuki toimipisteiden omien virkistys- ja liikuntatapahtumien järjestämistä sekä henkilöstön vapaa-ajan harrastuskerhotoimintaa. Henkilöstön käytössä on oma lomapaikka.

Ikäjakauma henkilöstöryhmittäin

Sukupuolijakauma henkilöstöryhmittäin

Hallintoperiaatteet ja -rakenne

Alkon hallinnon perustana ovat alkoholilaki, asetus alkoholiyhtiön toiminnasta, osakeyhtiölaki ja yhtiöjärjestys. Alko on valtionyhtiö ja kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan ja valvontaan.

Alkon tehtävänä on huolehtia sille alkoholilaissa eräin poikkeuksin yksinoikeudeksi säädetystä alkoholijuomien vähittäismyynnistä Suomessa. Alkoholilain mukaisesti yhtiön tavoitteena on alkoholin kulutuksen aiheuttamien haittojen ehkäiseminen.

Alkoholiyhtiöön sovelletaan osakeyhtiöistä voimassa olevia säännöksiä niiltä osin kuin alkoholilaki ei toisin säädä.

Alkon hallintojärjestelmään ja tapaan toimia sisältyy yhtiön yhteiskunnallisen tehtävän toteuttaminen.

Alkolla on hallituneuvosto, hallitus ja toimitusjohtaja. Yhtiölle voidaan nimittää yksi tai useampi varatoimitusjohtaja, joista yksi toimii toimitusjohtajan sijaisena.

Hallituneuvosto

Valtioneuvosto määrää hallituneuvoston jäsenet neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Muutoksia kokoonpanoon voi tulla kauden aikana. Hallituneuvostoon kuuluu kaksitoista jäsentä. Valtioneuvosto nimeää puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Hallituneuvosto kokoontui viisi kertaa vuonna 2002.

Alkoholilain mukaan sosiaali- ja terveysministeriön sekä kaupp- ja teollisuusministeriön edustajalla on oikeus seurata asioiden käsittelyä ja oikeus osallistua keskusteluun hallituneuvoston kokouksessa. Sosiaali- ja terveysministeriö on nimennyt edustajansa, kaupp- ja teollisuusministeriö ei ole käyttänyt oikeuttaan.

Hallituneuvoston tehtävänä on

- valvoa, että yhtiön asioita ja hallintoa hoidetaan terveiden liikeperiaatteiden mukaan kannattavuutta silmällä pitäen ja että lakia ja yhtiöjärjestyksen määräyksiä sekä yhtiökokouksen päätöksiä ja muita vahvistettuja ohjeita noudatetaan,
- antaa hallitukselle ohjeita laajakantoisissa ja periaatteellisesti tärkeissä asioissa,

- seurata alkoholiolojen kehitystä sekä kotimaassa että ulkomailla ja antaa tämän perusteella yleisiä ohjeita alkoholiyhtiön toiminnan kehittämiseksi,
- antaa alkoholilain 36 §:n 2 kohdassa tarkoitettu kertomus yhtiön vähittäismyynnin kehityksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin yhtiö on ryhtynyt alkoholilain edellyttämällä tavalla,
- vahvistaa kalenterivuodeksi kerrallaan asetuksen edellyttämä toimintasuunnitelma alkoholin kulutuksen aiheuttamien haittojen ehkäisemisestä,
- antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa yhtiön ja konsernin tilinpäätösten ja tilintarkastusten johdosta,
- päättää muista osakeyhtiölain mukaan hallituneuvostolle kuuluvista tehtävistä.

Hallitus

Varsinainen yhtiökokous valitsee vuosittain hallituksen, sen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Hallitukseen kuuluu puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi vähintään kolme ja enintään viisi muuta jäsentä. Henkilöstöllä on hallituksessa edustajanaan kaksi seurantajäsentä. Hallitus kokoontui 12 kertaa vuonna 2002.

Hallituksen tehtävänä on

- johtaa ja huolehtia hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä lain ja yhtiöjärjestyksen sekä yhtiökokousten päätösten ja hallituneuvoston antamien ohjeiden mukaisesti,
- valita toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen ja varatoimitusjohtajat sekä määrätä heidän palkkansa,
- ottaa ja erottaa ylimmät johtohenkilöt sekä määrätä heidän palkkansa,
- päättää asioista, jotka koskevat yhtiön toiminnan tai organisaation olennaista muuttamista,
- päättää muista osakeyhtiölain mukaan hallitukselle kuuluvista tehtävistä.

jatkuu sivulla 24

Hallintoneuvosto

Yhtiön nykyisen hallintoneuvoston toimikausi on 1.1.2000 – 31.12.2003.

Riitta Uosukainen hallintoneuvoston puheenjohtaja, eduskunnan puhemies
Esko Aho hallintoneuvoston varapuheenjohtaja, kansanedustaja

Muut jäsenet

Merikukka Forsius kansanedustaja

Esko Helle kansanedustaja

Saara Karhu kansanedustaja

Mari Kiviniemi kansanedustaja

Kalervo Kummola kansanedustaja

Pekka Kuosmanen kansanedustaja

Henrik Lax kansanedustaja

Riitta Prusti kansanedustaja

Markku Rossi kansanedustaja

Arto Seppälä kansanedustaja

Sosiaali- ja terveysministeriön edustaja on ylijohtaja **Jarkko Eskola**.

Kauppa- ja teollisuusministeriö ei ole nimennyt edustajaansa.

Alkon hallitus

Seisomassa vasemmalta Jussi Simpura, Matti Elovaara, henkilöstön edustajat Pekka Kirjavainen ja Taisto Rossi.

Istumassa vasemmalta Raija Koskinen, Tiina Oksala-Leino, Aino-Inkeri Hansson ja Jussi Huttunen.

Alkon johtotiimi vasemmalta
Mika-Pekka Miettinen,
Erkki Tommila, Antero Halme
ja Jaakko Uotila.

Johtotiimi

Jaakko Uotila

toimitusjohtaja
johtotiimin puheenjohtaja,
s. 1949, proviisori

Antero Halme

talousjohtaja
toimitusjohtajan sijainen,
s. 1948, ekonomi, HTM

Mika-Pekka Miettinen

viestintäjohtaja
s. 1964, kauppatieteiden
maisteri

Erkki Tommila

henkilöstöjohtaja
s. 1961, kasvatustieteiden
kandidaatti

Hallitus

Kokouksessaan 7.3.2002 yhtiökokous valitsi hallitukseen kuusi jäsentä.

Jussi Huttunen

hallituksen puheenjohtaja
s. 1941
lääketieteen ja kirurgian tohtori,
sisätautien erikoislääkäri,
professori,
Kansanterveyslaitoksen pääjohtaja

Matti Elovaara

hallituksen varapuheenjohtaja
s. 1939
ekonomi, kauppaneuvos

Aino-Inkeri Hansson

hallituksen jäsen
s. 1950
oikeustieteen kandidaatti,
varatuomari,
sosiaali- ja terveystieteiden
apulaisosastopäällikkö

Raija Koskinen

hallituksen jäsen
s.1947
oikeustieteen kandidaatti,
valtiovarainministeriön
budjettineuvos

Tiina Oksala-Leino

hallituksen jäsen
s. 1963
oikeustieteen kandidaatti,
Erikoiskaupan Liitto ry:n
toimitusjohtaja

Jussi Simpura

hallituksen jäsen
s. 1949
valtiotieteen tohtori,
filosofian kandidaatti,
Tilastokeskuksen tilastojohtaja

Henkilöstön edustajat

Pekka Kirjavainen

seurantajäsen
s. 1952
Alkoholikaupan Ammattiliitto
ALV ry:n puheenjohtaja

Taisto Rossi

seurantajäsen (30.11.2002 saakka)
s. 1942
Alkoholialan Toimihenkilöt ry:n
Alkon pääluottamusmies

Juri Helmiö

seurantajäsen (1.12.2002 lähtien)
s. 1952
Alkoholialan Toimihenkilöt ry:n
puheenjohtaja

Hallintoperiaatteet ja -rakenne

Toimitusjohtaja ja johtotiimi

Yhtiöjärjestyksen mukaan toimitusjohtajan tehtävänä on johtaa yhtiön toimintaa ja vastata yhtiön hallinnosta. Toimitusjohtaja huolehtii yhtiökokousten, hallintoneuvoston ja hallituksen päätösten toimeenpanosta. Toimitusjohtaja on nimennyt tukiryhmäkseen johtotiimin, jossa vuonna 2002 oli toimitusjohtajan lisäksi kolme muuta jäsentä. Johtotiimi avustaa toimitusjohtajaa strategian laadinnassa, operatiivisessa päätöksenteossa ja tulosten seurannassa. Johtotiimi kokoontui 27 kertaa vuonna 2002.

Tilintarkastajat

Yhtiökokouksen 7.3.2002 valitsevat varsinaiset tilintarkastajat ovat Yrjö Tuokko, KHT ja tarkastusneuvos Erkki Mäki-Ranta, HTM, JHTT ja varatilintarkastajat Jorma Heikkinen, KHT sekä KHT-yhteisö Tuokko Tilintarkastus Oy, joka vastaa myös valvontatilintarkastuksesta.

Valvontajärjestelmä

Sosiaali- ja terveysministeriö valvoo alkoholilain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

Sosiaali- ja terveysministeriö raportoi vuosittain Euroopan komissiolle siitä, miten yksinoikeusasemassa toimiva alkoholiyhtiö on toteuttanut vaadittua tasapuolisuutta ja toimintojen läpinäkyvyyttä suhteessa tavarantoimittajiin. Raportissa otetaan huomioon myös Kilpailuviraston lausunto.

Yhtiökokouksessa omistajana äänivaltaa käyttää sosiaali- ja terveysministeriön edustaja, yleensä alkoholi-asioista vastaava ministeri.

Sosiaali- ja terveysministeriön alainen Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus valvoo alkoholiyhtiön vähittäismyyntiä. Alkoholijuomien kaupanpitoa koskevista Alkon päätöksistä voi valittaa Tuotevalvontakeskukseen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Tarkastustoimikunta ja sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus arvioi vahvistettujen toimintaperiaatteiden mukaisesti keskeisten toimintojen ja järjestelmien tarkoituksenmukaisuutta, tehokkuutta ja virheettömyyttä. Näin minimoidaan riskit sekä ennakoidaan mahdollisia väärinkäytöksiä.

Sisäisen tarkastuksen ohjaamista ja kehittämistä sekä sen ja tilintarkastuksen koordinoitua hoitaa hallituksen puheenjohtajan johdolla tarkastustoimikunta. Se käsittelee sisäisen tarkastuksen ja tilintarkastuksen esiin tuomia kysymyksiä. Tarkastustoimikuntaan kuuluu hallituksen puheenjohtajan lisäksi sisäisen tarkastuksen edustus sekä yhtiön toimitusjohtaja.

Yhtiön johtamis- ja kannustinjärjestelmä

Yhtiössä noudatetaan arvo-, missio- ja visiolähtöistä johtamista. Alkon asiakaslähtöinen strategia perustuu laissa ja asetuksessa määrättyihin yhteiskunnallisiin tehtäviin sekä sosiaali- ja terveysministeriön päättämään omistajastrategiaan. Strategian hyväksyy yhtiön hallitus.

Vuosittaiset toimintasuunnitelmat ja budjetit laaditaan strategian perustalle. Koko henkilökunta on kannustinjärjestelmän piirissä. Kunkin organisaation yksikön palkkio muodostuu kustannustehokkuudesta, asiakaspalvelun laadusta ja toiminnan kehittymisestä. Palkkioiden määrä vuonna 2002 oli noin 4 prosenttia henkilökustannuksista.

Riskien hallinta

Yhtiön liiketoiminnan suurin riski on muutos lainsäädännössä, joka poistaisi nykyisenkaltaisen erityisaseman. Muilta osin yhtiöllä ei ole merkittäviä liiketoiminta- eikä ympäristöriskejä. Turvallisuusriskit ovat kartoitetut ja hyvin hallinnassa. Alkolla on normaalit liiketoiminnan edellyttämät vakuutukset.

Hallituksen toimintakertomus

Alko Oy on alkoholilain tarkoittama osakeyhtiö, jonka tehtävänä on huolehtia sille laissa yksinoikeudeksi säädetyn alkoholia sisältävien juomien vähittäismyynnin harjoittamisesta Suomessa. Poikkeuksena yksinoikeuteen ovat enintään 4,7 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät käymisteitse valmistetut juomat sekä enintään 13 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät kotimaiset tilaviinit.

Alko on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö, joka kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan ja valvontaan. Ministeriö edustaa Alkon asioissa valtiota.

Hallinnossa noudatetaan soveltuvin osin kauppa- ja teollisuusministeriön valtionyhtiöille suositamaa hallintotapaa.

Vastuullisuus

Asetuksessa alkoholiyhtiön toiminnasta on määrätty alkoholiyhtiön yleiseksi velvollisuudeksi harjoittaa alkoholijuomien vähittäismyyntiä siten, että tavoitteena on alkoholin kulutuksen aiheuttamien haittojen ehkäiseminen. Alkon olemassaolo ja toiminta perustuu sosiaali- ja terveyspoliittisiin syihin.

Yksinoikeusasema korostaa Alkon velvollisuutta vastuulliseen toimintaan. Alkossa kiinnitetään erityistä huomiota omien myymälöitten myynninvalvontaan. Omavalvonnalla tarkoitetaan myymälän itsensä tekemää alkoholijuomien myynnin suunnittelua, seuranta ja valvontaa. Myyntitilanteissa omavalvontaa toteutetaan kieltäytymällä myymästä alaikäisille ja päihtyneille sekä mikäli epäillään välitystä.

Vastuullisuus, tasapuolisuus ja tehokkuus ovat Alkon toiminnan kulmakiviä. Yhtiö huomioi luonnonvarojen järkevän käytön ja ympäristön suojelun vaatimukset.

Alkon Alkoholintarkastuslaboratorio eli Alcohol Control Laboratory ACL tutkii alkoholijuomien, väkiviinon ja muiden alkoholia sisältävien tuotteiden kemiallista laatua ja turvallisuutta. Laboratorio on ulkoministeriön EU:lle ilmoittama Suomen virallinen alkoholialan laboratorio.

Strategiset lähtökohdat

Elokuussa 2002 Alkon hallitus hyväksyi strategian vuosiksi 2002–2005. Strategian painopistealueet ovat säilyneet ennallaan. Asiakkuuden hyvä hallinta ja sen parantaminen ovat kuitenkin esillä entistä korostuneemmin. Strategia ja toiminta tukevat kaikilta osin nykyisen alkoholijärjestelmän laajaa yhteiskunnallista hyväksyntää. Yhtiön toiminnassa painottuvat hyvä ja vastuullinen asiakaspalvelu sekä kaikkia asioita koskeva tasapuolisuus.

Suomalaisten alkoholiasenteet ovat kiristyneet viime vuosina. Väestön yhä suurempi osa kannattaa vallitsevia alkoholipoliittisia rajoituksia.

Kansantalouden toimintaympäristö lyhyesti

Suomen kansantalouden kehitys vuonna 2002 noudatti nousevaa linjaa vuoden 2001 notkahduksen jälkeen, mutta talouskasvu jäi ennakoitua alhaisemmaksi. Bruttokansantuotteen kasvu jäi vuonna 2002 alle kahden prosentin.

Työttömyysaste oli edellisvuoden tasolla. Työllisyysennuste on heikentynyt jonkin verran. Erityisesti kaupan positiiviset ennusteet ovat heikentyneet, vaikkakin vähittäiskaupan alojen myynnin kehitys on noussut hieman. Kaupassa käänne heikompaan tapahtui kesällä. Osa-aikaisten työllisten määrä on nousussa ja koko-aikaisten laskussa.

Alkoholijuomien kulutus 2002

Alkoholin tilastoidusta kokonaiskulutuksesta vähittäismyynnin osuus oli 81 prosenttia ja anniskelukulutuksen osuus 19 prosenttia. Alkon osuus vähittäismyynnistä oli 52 prosenttia.

Alkoholin kokonaiskulutus henkilöä kohden oli 9,3 litraa laskettuna 100 %:n alkoholina.

Alkoholijuomien tilastoitu kulutus kasvoi 3,5 prosenttia ja arvioitu tilastoimaton kulutus säilyi ennallaan 1,7 litrana henkilöä kohden.

Alko myi juomia yhteensä 103,3 miljoonaa litraa, jossa on kasvua edellisestä vuodesta 6,1 prosenttia.

100 %:n alkoholiksi muunnettuna Alkon myynti oli 16,5 miljoonaa litraa.

Punaviinien myynti ylitti valkoviinien myynnin ensimmäistä kertaa vuoden 2002 lopussa.

Lähtulevaisuuden kulutusennusteet

Alkoholin kokonaiskulutuksen ennustetaan kasvavan noin neljän prosentin vuosivauhdilla vuodesta 2001 vuoteen 2004. Vähittäiskulutuksen kasvuksi ennustetaan noin neljää prosenttia vuodessa ja anniskelukulutuksen keskimääräiseksi vuosikasvuksi noin kolmea prosenttia. Viineillä on vähittäiskaupassa suurin kasvuprosentti eli noin 10 prosenttia vuodessa.

Vuoden 2003 Suomea koskevat maahantuontikiintiöt muuttuivat oluen osalta, ja Suomeen saa tuoda muista Euroopan yhteisön jäsenmaista 32 litran sijasta 64 litraa olutta. Lisäksi Viron liittyminen Euroopan yhteisön jäseneksi todennäköisesti toukokuussa 2004 aiheuttaa muutoksia alkoholin myynnissä Suomessa, joten ennusteet saattavat muuttua.

Alkoholijuomien vähittäishinnat

Tammikuussa 2002 eurosta tuli Suomen virallinen keiteisvaluutta ja Alkossa siirryttiin europohjaiseen hinnoitteluun. Heinäkuun alusta hintojen myymälämerkinnöissä on käytetty pelkästään euroja.

Euroon siirtymisen yhteydessä vuoden vaihteessa 2002 Alko muutti vähittäishintojen laskentasääntöä pullopantin osalta sekä muutti myyntihintojensa pyöristyssäännöt. Laskentasäännön muuttaminen alensi yhtiön tulosta 2 miljoonalla eurolla.

Valtiovarainministeriö ja ympäristöministeriö määrittelivät alkoholijuomaverot ja vähittäismyyntipäällysteiden euromääräiset arvot. Näiden muutosten ohella tammikuun vähittäishintoihin vaikuttivat tavarantoimittajien omat hintamuutokset.

Tavarantoimittajilla oli tammikuun alun lisäksi mahdollisuus tarkistaa hintojaan Alkolle huhtikuun, heinäkuun ja lokakuun alussa. Tuolloin toteutetut valuuttakurssitarkistukset ja tavarantoimittajien hintamuutokset

viettiin välittömästi kuluttajahintoihin.

Vuoden aikana tapahtuneet hintojen muutokset olivat vähäiset. Alkon myymien alkoholijuomien vähittäishintojen kasvuvauhti oli inflaatiouvauhtia hitaampaa ja Alkon juomien nimellishintataso nousi keskimäärin 0,4 prosenttia edellisestä vuodesta, ja reaalihintataso aleni runsaalla yhdellä prosentilla.

Alkoholijuomien verotus

Alkoholijuomia verotetaan Suomessa erityis- ja arvonnalisäverotuksella. Erityisvero koostuu alkoholijuomien perusverosta ja pakkaukseen kohdistuvasta lisäverosta.

Perusvero lasketaan joko juoman sisältämän puhtaan alkoholin perusteella (oluet ja etyylialkoholipohjaiset juomat) tai volyymin perusteella (viinit ja väli tuotteet).

Valtion alkoholitulot olivat vuonna 2001 kaksi miljardia euroa, joka on 5,5 prosenttia valtion tuloista. Tästä alkoholijuomaveroa oli 1,3 miljardia euroa.

Valtion vuoden 2003 budjetissa alkoholiverotaso on säilytetty nykyisenä. Viron todennäköinen liittyminen EU:hun toukokuussa 2004 voi johtaa Suomen alkoholiverotason alentamiseen.

Suomen, Pohjoismaiden, Saksan ja Viron alkoholijuomaverotusten vertailua

Väkevät juomat

Väkeviä juomia verotetaan Suomessa ja Ruotsissa suunnilleen saman verran.

Norjassa väkevien juomien verotus on Euroopan maista korkein, runsaat 60 prosenttia Suomen tasoa korkeampi. Väkevien juomien verotus on Tanskassa lähes 30 prosenttia, Saksassa 75 prosenttia ja Virossa yli 80 prosenttia Suomea lievempää.

Suomen verotaso on yli yhdeksänkertainen EU:n minimiverotason verrattuna. Norja alentaa väkevien juomien verotustaan vuonna 2003 ja Tanska vuonna 2004.

Viinit

Viinien verotus on Suomessa ja Ruotsissa saman suuruinen.

Viinien verotus on Norjassa yli kaksinkertainen Suomeen verrattuna, mutta Tanskan viiniverotus on 60 prosenttia ja Viron runsaat 70 prosenttia Suomea lievempää.

Saksan viiniverotus noudattaa EU:n minimitasoa eli viinistä ei kanneta lainkaan alkoholijuomaveroa.

Olut

Oluesta kannettava alkoholijuomavero on Saksassa EU:n minimitasoa vain hieman korkeampi.

Viron olutvero on kaksinkertainen ja Tanskan olutvero noin viisinkertainen Saksaan verrattuna. Viron olutvero on lähes 90 prosenttia, Saksan yli 90 prosenttia ja Tanskan lähes 70 prosenttia Suomen verotustasoa matalampi.

Ruotsin olutveron taso on vajaa puolet Suomen tasosta ja Norjan olutvero yli puolitoistakertainen Suomeen verrattuna.

Alkoholijuomaveron lisäksi juomista kannetaan arvonlisäveroa. Sen taso vaihtelee Saksan 16 prosentista Ruotsin ja Tanskan 25 prosenttiin.

Myymälät

Alkolla oli vuoden 2002 lopussa 299 myymälää ja 141 myymäläverkostoa täydentävää tilauspalvelupistettä. Vuoden aikana perustettiin 15 uutta myymälää: Hausjärvelle, Heinolaan, Keminmaalle, Kotkaan, Kyyjärvelle, Kärkölään, Padasjoelle, Rovaniemelle, Savonlinnaan, Säskylään, Vaasaan sekä Helsingin Arabianrantaan, Itäkeskukseen, Pitäjänmäkeen ja Ruoholahteen.

Vuonna 2003 suunnitellaan avattavaksi 10–15 uutta myymälää liikepaikkaratkaisujen mukaan.

Tuotevalikoima

Juomien vakiovalikoimassa oli vuoden 2002 lopussa noin 1 836 (1 851) tuotetta 52 maasta. Viinejä vakiovalikoimasta oli 1 117. Uusia tuotteita otettiin myyntiin 538. Lisäksi tilausvalikoimassa oli noin 670 tuotetta.

Asiakaspalvelu ja vastuullisuus

Alkon asiakastytyväisyyttä mitataan jatkuvasti. Kaupaketuista Alko on edelleen paras, erikoisliikkeistä se

on toisena. Koko palvelualan vertailussa Alko on seitsemäs. Palvelun kehittämisessä kilpailu on koventunut ja erot kaventuneet.

Tilikauden tulos

Alkon myynti arvonlisä- ja valmisteveroineen oli 1 332 miljoonaa euroa (+6,1 %) ja liikevaihto 1 092 miljoonaa euroa (+6,0 %). Jakson voitto ennen satunnaisia eriä oli 0,7 miljoonaa euroa.

Voitto ennen satunnaisia eriä, milj. euroa

2000	2001	2002
47,1	36,5	0,7

Voittoa alensi eläkekulujen poikkeuksellinen määrä. Alkon Eläkesäätiön A-osastolle maksettiin eläkemaksuja 32,5 miljoonaa euroa ja B-osastolle 16,9 miljoonaa euroa. Maksut sisältävät ylimääräisinä erinä osakesijoitusten arvojen alaskirjaukset yhteensä 17 miljoonaa euroa sekä A-osastolle keskimääräisen elinikämuutoksen kasvun aiheuttaman vastuulisäyksen 5,5 miljoonan euron kustannukset, joka päätettiin kirjata kokonaisuudessaan kerralla kuluksi.

Rahoitustilanne on hyvä, yhtiöllä ei ole korollista vierasta pääomaa.

Investoinnit

Vuoden bruttoinvestoinnit olivat 8 miljoonaa euroa. Investoinneilla uusittiin myymälöitä ja myymälöiden ilmettä. Panostukset tietotekniikan kehittämiseen jatkuivat. Investoinnit rahoitettiin tulorahoituksella.

Osingonjako

Vuodelta 2001 maksettiin osinkona 35 miljoonaa euroa. Vuosivoiton lisäksi tähän käytettiin 8 miljoonan euron edestä edellisinä vuosina kertyneitä voittovaroja.

Tilikauden 2002 voiton, 0,2 miljoonaa euroa, lisäksi yhtiöllä on jakokelpoisia voittovaroja 22 miljoonaa euroa. Hallituksen ehdotus vuodelta 2002 jaettavaksi osingoksi on 20 miljoonaa euroa.

Hallituksen toimintakertomus

Henkilöstö

Henkilöstön lukumäärä oli vuoden 2002 lopussa 2 508 (2 399), työvuosiksi laskettuna tämä on noin 1 789 (1 674). Työntekijöiden määrä kasvoi, kasvu muodostui pääosin osa-aikatyötä tekevien suhteellisen osuuden kasvusta.

Koko henkilöstö on ollut mukana kannustinjärjestelmässä vuodesta 1997 lähtien. Kuluvana vuonna päätavoitteena oli parantaa asiakaspalvelua sekä lisätä toimipaikoilla yhdessä tapahtuvaa suunnittelua, kehittämistä ja onnistumisen arviointia.

Alkon Eläkesäätiö

Alkon Eläkesäätiö toimii Eläkesäätiölain 2 §:ssä mainittuna AB-eläkesäätiönä. Säätiö hoitaa normaalin työntekijäin eläkelain (TEL) mukaisen vakuutuksen (B-osasto) lisäksi myös lisäeläketurvan (A-osasto). A-osasto suljettiin vuonna 1991 uusilta jäseniltä.

Eläkesäätiön toimintapiiriin kuuluu A- ja B-osastossa yhteensä noin 2100 jäsentä (kokoaikaiset työntekijät) ja eläkkeensaajia on 1 815.

Hallintoneuvosto

Yhtiön nykyisen hallintoneuvoston toimikausi on 1.1.2000–31.12.2003.

Hallintoneuvoston puheenjohtaja on eduskunnan puhemies Riitta Uosukainen ja varapuheenjohtaja Esko Aho, jäsenet Merikukka Forsius, Esko Helle, Saara Karhu, Mari Kiviniemi, Kalervo Kummola, Pekka Kuosmanen, Henrik Lax, Riitta Prusti, Markku Rossi ja Arto Seppälä, kaikki kansanedustajia.

Sosiaali- ja terveysministeriön edustaja on ylijohtaja Jarkko Eskola.

Hallitus ja toimitusjohtaja

Yhtiökokous valitsi 7.3.2002 hallitukseen kuusi jäsentä: puheenjohtajaksi pääjohtaja Jussi Huttunen, varapuheenjohtajaksi kauppaneuvos Matti Elovaara, jäseniksi apulaisosastopäällikkö Aino-Inkeri Hansson, budjettineuvos Raija Koskinen, toimitusjohtaja Tiina Oksala-Leino ja tilastojohtaja Jussi Simpura. Hansson ja Simpura ovat uusia jäseniä.

Henkilöstön edustajina hallituksessa ovat Alkoholikaupan Ammattiliiton ALV ry:n puheenjohtaja Pekka Kirjavainen sekä Alkoholialan Toimihenkilöt ry:n Alkon pääluottamusmies Taisto Rossi (30.11.2002 saakka), Alkoholialan Toimihenkilöt ry:n puheenjohtaja Juri Helmiö (1.12.2002 lähtien). Yhtiön toimitusjohtaja on Jaakko Uotila. Toimitusjohtajan varamiehenä toimii talousjohtaja Antero Halme.

Tilintarkastajat

Yhtiökokouksen 7.3.2002 valitsevat varsinaiset tilintarkastajat ovat Yrjö Tuokko, KHT ja tarkastusneuvos Erkki Mäki-Ranta, HTM, JHTT ja varatilintarkastajat Jorma Heikkinen, KHT sekä KHT-yhteisö Tuokko Tilintarkastus Oy.

Näkymät alkaneella tilikaudella

Vuoden 2003 alusta oluen matkustajatuonnin säännös muuttui. Matkustajilla on oikeus tuoda Euroopan yhteisön jäsenmaasta 64 litraa olutta entisen 32 litran sijasta.

Vuonna 2004 Euroopan unioni laajenee merkittävästi. Tässä Suomelle tuntuvim muutos on Viron liittyminen EU:hun. Alkolle suurimmat muutokset ovat alkoholin tuonnin lisääntyminen Virosta sekä EU:n sisäisten alkoholin tuontimääräysten voimaantulo. Toimintaympäristön muuttuessa hallitus pitää tärkeänä, että alkoholin vähittäismyynnin yksinoikeus säilyy entisellään yhtiöllä.

Tuloslaskelma

		1.1.–31.12.2002 Milj. euroa	1.1.–31.12.2001 Milj. euroa
LIKEVAIHTO		1 091,5	1 029,4
Liiketoiminnan muut tuotot	1)	1,5	1,5
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana		930,2	875,5
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		-9,9	-5,8
Henkilöstökulut	2)		
Palkat ja palkkiot		53,8	50,2
Henkilösivukulut			
Eläkekulut		49,4	12,1
Muut henkilösivukulut		4,5	4,5
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot		7,0	8,0
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä		1,0	0,0
Liiketoiminnan muut kulut		58,0	53,9
LIKEVOITTO		-1,1	32,6
Rahoitustuotot ja -kulut			
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä	3)	0,0	0,9
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	3)		
Muilta		0,0	0,0
Muut korko- ja rahoitustuotot	4)		
Muilta		1,9	3,1
Korkokulut ja muut rahoituskulut	5)		
Muille		0,0	-0,1
VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		0,7	36,5
Satunnaiset erät	6)		
Satunnaiset tuotot		0,0	1,4
VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		0,7	37,9
Tilinpäätössiirrot			
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		-0,1	1,0
Tuloverot	7)		
Tilikaudelta ja aikaisemmilta tilikausilta		-0,5	-11,9
TILIKAUDEN VOITTO		0,2	27,0

Tase

		31.12.2002 Milj. euroa	31.12.2001 Milj. euroa
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet			
Muut pitkävaikutteiset menot	8)	1,7	2,8
Ennakkomaksut	9)	0,4	0,1
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	10)	0,0	0,0
Rakennukset ja rakennelmat	11)	0,0	0,0
Koneet ja kalusto	12)	25,9	24,3
Muut aineelliset hyödykkeet	13)	0,2	0,2
Sijoitukset			
Osuudet saman konsernin yrityksissä	14)	2,1	2,1
Osuudet omistusyhteisyhteisöissä	15)	8,6	10,5
Muut osakkeet ja osuudet	16)	8,8	9,3
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		47,8	49,4
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Valmiit tuotteet/tavarat		66,1	56,2
Ennakkomaksut		0,4	0,5
Saamiset			
Pitkäaikaiset			
Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä	17)	0,0	0,0
Lyhytaikaiset			
Myyntisaamiset		8,8	9,3
Muut saamiset		0,0	0,0
Siirtosaamiset	18)	9,6	6,7
Rahoitusarvopaperit			
Muut arvopaperit	19)	66,5	77,8
Rahat ja pankkisäästöt		33,6	38,3
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		185,0	188,7
VASTAAVAA YHTEENSÄ		232,9	238,2
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma	20)	16,8	16,8
Edellisten tilikausien voitto		22,4	30,5
Tilikauden voitto		0,2	27,0
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		39,4	74,3
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ			
Poistoero	21)	7,1	7,0
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ YHTEENSÄ		7,1	7,0
VIERAS PÄÄOMA			
Lyhytaikainen			
Saadut ennakot		0,1	0,0
Ostovelat	22)	134,8	122,8
Muut velat		21,8	18,7
Siirtovelat	23)	29,6	15,4
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		186,3	156,9
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		232,9	238,2

Rahoituslaskelma

	1.1.–31.12.2002 Milj. euroa	1.1.–31.12.2001 Milj. euroa
Liiketoiminnan rahavirta		
Liikevoitto	-1,1	32,6
Oikaisut		
Suunnitelman mukaiset poistot	7,0	8,0
Realisoitumattomat kurssivoitot/tappiot	0,0	0,0
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	1,0	0,0
Muut oikaisut	0,6	0,5
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	7,6	41,1
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamiset lisäys - / vähennys +	4,8	-7,1
Vaihto-omaisuuden lisäys - / vähennys +	-9,9	-6,0
Korottomat lyhytaikaiset velat lisäys + / vähennys -	31,9	6,6
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	34,4	34,6
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	0,0	-0,1
Saadut osingot liiketoiminnasta	0,0	0,6
Saadut korko- ja rahoitustulot liiketoiminnasta	2,1	3,2
Maksetut välittömät verot	-10,3	-10,1
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta	0,0	0,0
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA (A)	26,1	28,2
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-8,3	-8,9
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	1,2	2,4
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA (B)	-7,1	-6,5
Rahoituksen rahavirta		
Maksetut osingot	-35,0	-33,6
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA (C)	-35,0	-33,6
RAHAVAROJEN MUUTOS (A+B+C)		
LISÄYS (+)/VÄHENNYS (-)	-16,0	-11,9
Rahavarat tilikauden alussa	116,1	128,0
Rahavarat tilikauden lopussa	100,1	116,1

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteet

Konsernitilinpäätöstä ei ole laadittu, koska tytäryhtiöt ovat kiinteistöyhtiöitä. Tytäryhtiöillä ei ole merkitystä oikean ja riittävän kuvan antamiseen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Konsernilla ei ole vaikutusta jakokelpoisiin voittovaroihin.

Arvostusperiaatteet

Käyttöomaisuuden arvostus

Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoon, joka sisältää hankinnasta aiheutuneet muuttuvat menot, vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina käyttöomaisuusosineiden taloudellisen pitoajan perusteella. Arvioidut pitoajat ovat seuraavat:

	vuosia
Rakennukset	25–40
Rakennelmat	20
Koneet ja kalusto (hankintavuosi < 2002)	10
Koneet ja kalusto (hankintavuosi 2002)	7
Kuljetuskalusto	5
Atk-laitteet	3
Atk-ohjelmat	3
Myymlähuoneistojen peruseräparannukset	5

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on arvostettu muuttuvien menojen keskihintaperiaatteen mukaisesti. Myymälöiden varastot sisältävät valmisteveron. Vantaan Kuninkaalassa sijaitsevassa keskusvarastossa olevien alkoholijuomien arvo on valmisteveroton.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusarvopaperit on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Ulkomaanrahanmääräiset erät

Ulkomaanrahanmääräiset saamiset ja velat on muutettu euroiksi tilikauden päättymispäivän kurssiin.

Tuloslaskelman liitetiedot

	2002 Milj. euroa	2001 Milj. euroa
1) Liiketoiminnan muut tuotot		
Vuokratuotot kiinteistöistä ja huoneistoista	1,0	0,9
Palkkiotuotot	0,3	0,3
Muut tuotot	0,2	0,1
Yhteensä	1,5	1,3
2) Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot		
Vakinaiset	816	810
Osa- ja määräaikaiset	973	864
Henkilökunnan lukumäärä keskimäärin	1 789	1 674
Johdon palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtajat	0,4	0,3
Hallituksen jäsenet	0,1	0,1
Hallintoneuvoston jäsenet	0,0	0,0
	0,5	0,4
Rahoitustuotot ja kulut		
3) Osinkotuotot, korkotuotot, korkokulut		
Osinkotuotot osuuksista saman konsernin yhtiöissä	0,0	0,6
Yhtiöveron hyvitys	0,0	0,2
Osinkotuotot osuuksista saman konsernin yhtiöissä	0,0	0,9
Osinkotuotot osuuksista muissa yrityksissä	0,0	0,0
Yhtiöveron hyvitys	0,0	0,0
Osinkotuotot osuuksista muissa yrityksissä	0,0	0,0
4) Korkotuotot yhteensä	1,9	3,0
5) Korkokulut yhteensä	0,0	0,0
6) Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot		
Alcotrade Oy purkautumisvoitto	0,0	0,0
Käyttöomaisuusosakkeiden myynti	0,0	1,4
Satunnaiset tuotot yhteensä	0,0	1,4
7) Tuloverot		
Tuloverot satunnaisista eristä	0,0	0,4
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	0,5	11,4
Välittömät verot yhteensä	0,5	11,9

Taseen liitetiedot

	2002 Milj. euroa	2001 Milj. euroa
8) Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno tilikauden alussa	11,4	10,5
Lisäykset tilikaudella	0,4	1,0
Vähennykset tilikaudella	-0,1	-0,2
Hankintameno tilikauden lopussa	11,7	11,4
Kertyneet poistot tilikauden alussa	8,6	6,6
Vähennysten kertyneet poistot	-0,1	-0,1
Tilikauden poistot	1,5	2,1
Kertyneet poistot tilikauden lopussa	10,0	8,6
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	1,7	2,8
9) Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno tilikauden alussa	0,1	0,1
Lisäykset	0,4	0,9
Valmistuneet	-0,1	-0,9
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	0,4	0,1
10) Maa- ja vesialueet		
Hankintameno tilikauden alussa	0,0	0,0
Vähennykset tilikaudella	0,0	0,0
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	0,0	0,0
11) Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno tilikauden alussa	0,1	0,1
Lisäykset tilikaudella	0,0	0,0
Vähennykset tilikaudella	0,0	-0,1
Hankintameno tilikauden lopussa	0,1	0,1
Kertyneet poistot tilikauden alussa	0,1	0,1
Vähennysten kertyneet poistot	0,0	-0,1
Tilikauden poistot	0,0	0,0
Kertyneet poistot tilikauden lopussa	0,1	0,1
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	0,0	0,0
12) Koneet ja kalusto		
Hankintameno tilikauden alussa	60,8	57,3
Lisäykset tilikaudella	7,5	7,8
Vähennykset tilikaudella	-2,4	-4,3
Hankintameno tilikauden lopussa	65,9	60,8
Kertyneet poistot tilikauden alussa	36,5	34,1
Vähennysten kertyneet poistot	-2,0	-3,6
Tilikauden poistot	5,5	5,9
Kertyneet poistot tilikauden lopussa	40,0	36,5
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	25,9	24,3

	2002 Milj. euroa	2001 Milj. euroa
13) Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno tilikauden alussa	0,2	0,2
Lisäykset tilikaudella	0,0	0,0
Vähennykset tilikaudella	0,0	0,0
Hankintameno tilikauden lopussa	0,2	0,2
Kertyneet poistot tilikauden alussa	0,0	0,0
Vähennysten kertyneet poistot	0,0	0,0
Tilikauden poistot	0,0	0,0
Kertyneet poistot tilikauden lopussa	0,0	0,0
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	0,2	0,2
14) Osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno tilikauden alussa	2,1	2,1
Lisäykset tilikaudella	0,0	0,0
Vähennykset tilikaudella	0,0	0,0
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	2,1	2,1
15) Osuudet omistusyhteisyriksissä		
Hankintameno tilikauden alussa yhteensä	10,5	10,7
Lisäykset tilikaudella yhteensä	0,0	0,0
Vähennykset tilikaudella	-1,0	-0,1
Arvonlennuspoistot tilikaudella	-1,0	0,0
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa yhteensä	8,6	10,5
16) Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno tilikauden alussa yhteensä	9,3	9,8
Lisäykset tilikaudella yhteensä	0,0	0,0
Vähennykset tilikaudella	-0,5	-0,5
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa yhteensä	8,8	9,3
17) Saamiset omistusyhteisyriksiltä		
Lainasaamiset	0,0	0,0
18) Siirtosaamiset		
Lakisäätöiset sosiaalivakuutusmaksut	0,5	4,1
Talteenottojärjestelmän maksut	0,3	0,3
Kelan korvaus työterveyshuollosta	0,6	0,6
Korkosaamiset	0,1	0,3
Menoennakot	0,3	1,0
Ostolasku- ja muut hyvitykset	0,1	0,2
Verojaksotukset	7,4	0,1
Muut siirtosaamiset	0,2	0,0
	9,6	6,7
19) Rahoitusomaisuuden muut arvopaperit ovat lyhytaikaisia yrittödistuksia. Niiden tilinpäätöshetken käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus ei ole olennainen.		

Taseen liitetiedot

	2002 Milj. euroa	2001 Milj. euroa
20) Oma pääoma		
Osakepääoma tilikauden alussa	16,8	16,8
Osakepääoma tilikauden lopussa	16,8	16,8
Edellisten tilikausien voitto tilikauden alussa	57,4	64,0
Osingonjako	35,0	33,6
Edellisten tilikausien voitto tilikauden lopussa	22,4	30,4
Tilikauden voitto	0,2	27,0
Voittovarot tilikauden lopussa	22,6	57,4
Oma pääoma tilikauden lopussa	39,4	74,2
Jakokelpoiset varat tilikauden lopussa	22,6	57,4
21) Poistoerot ja poistoerojen muutokset		
Muut pitkävaikutteiset menot		
Poistoero tilikauden alussa	0,4	0,7
Tilikauden poistoero	-0,4	-0,2
Vähennysten poistoero	0,0	0,0
Poistoero tilikauden lopussa	0,0	0,4
Rakennukset ja rakennelmat		
Poistoero tilikauden alussa	0,0	0,0
Tilikauden poistoero	0,0	0,0
Vähennysten poistoero	0,0	0,0
Poistoero tilikauden lopussa	0,0	0,0
Koneet ja kalusto		
Poistoero tilikauden alussa	6,6	7,4
Tilikauden poistoero	0,5	-0,1
Vähennysten poistoero	-0,1	-0,6
Poistoero tilikauden lopussa	7,1	6,6
Poistoero tilikauden alussa yhteensä	7,0	8,0
Tilikauden poistoero yhteensä	0,2	-0,3
Vähennysten poistoero yhteensä	-0,1	-0,6
Poistoero tilikauden lopussa yhteensä	7,1	7,0
22) Ostovelat	134,8	122,8

	2002 Milj. euroa	2001 Milj. euroa
23) Siirtovelat		
Lomapalkkavelka ja muut palkkajaksotukset henkilösivukuluineen	13,4	12,1
Tuloverojaksotus	0,0	2,5
Työnantajavakuutusten lisämaksu	15,4	0,1
Muut siirtovelat	0,8	0,7
Siirtovelat yhteensä	29,6	15,4
Muut liitetiedot		
Leasingvastuut		
Tilikautta seuraavana vuonna maksettavat	0,3	0,3
Myöhemmin maksettavat	0,2	0,3
Yhteensä	0,5	0,6
Leasingsopimukset ovat pääsääntöisesti 3 vuoden sopimuksia, joihin liittyy lunastusehtoja.	0,4	0,4

OSAKE-ERITTELYT

14) Osuudet saman konsernin yrityksissä

Kiinteistö Oy:t	Emoyhtiön omistus- osuus %	Osuus omasta pääomasta 1000 euroa	Oma pääoma euroa	Määrä kpl	Nimellis- arvo euroa/yks.	Osakkeiden/ osuuksien nimellis- arvo 31.12.2002 1000 euroa yht.	Kirjan- pitoarvo 31.12.2002 1000 euroa	Viimeksi laaditun tilinpäätöksen mukainen voitto/tappio 1000 euroa
Hanko Vuorikatu 9, Hanko	58,26	178	305 296,48	882	168	148	188	-1
Humalapelto, Karstula	77,22	153	198 622,22	278	8	2	182	6
Nastonharjun Liiketalo, Nastola	75,60	169	223 711,88	7 560	2	13	171	0
Puolangan Keskus, Puolanka	50,48	186	367 731,97	275	56	15	118	0
Raahen Asemakatu 12, Raahе	57,90	231	398 196,78	14 476	17	243	272	0
Tampereen Hämeenpuisto 27b, Tampere	59,55	1 427	2 396 121,38	16 836	17	283	663	4
Vuoksenniskan Harjulanrinne, Imatra	73,08	698	955 275,28	7 308	0	2	505	0
Osuudet saman konsernin yrityksissä yhteensä		3 042					2 098	11

15) Osuudet omistusyhteisyrietyksissä

Asunto- ja kiinteistöyhtiöt	13 696	8 576
Osuudet omistusyhteisyrietyksissä yhteensä	13 696	8 576

16) Muut osakkeet ja osuudet

Asunto- ja kiinteistöyhtiöt	8 702
Liiketoimintayhtiöt	82
Erittelemättömät muut osakkeet ja osuudet (puhelinosakkeet)	50
Muut osakkeet ja osuudet yhteensä	8 834
Kaikki osakkeet yhteensä	19 508

Tunnusluvut

Vuosien 1999–2002 tuloslaskelman liikevaihto on oikaistu poistamalla siihen sisältyvä alkoholijuomaverot, jolloin tunnusluvut ovat vertailukelpoiset.

		2002	2001	2000	1999	1998
Liikevaihto	Milj. euroa	452,8	418,8	386,2	382,8	326,3
Liikevoitto	Milj. euroa	-1,1	32,6	44,4	43,0	30,8
osuus liikevaihdosta	%	-0,2	7,8	11,5	11,2	9,4
Voitto ennen satunnaiseriä varauksia ja veroja	Milj. euroa	0,7	36,5	47,1	45,8	33,7
osuus liikevaihdosta	%	0,2	8,7	12,2	12,0	10,3
Voitto ennen varauksia ja veroja	Milj. euroa	0,7	37,9	47,0	45,8	28,4
osuus liikevaihdosta	%	0,2	9,0	12,2	12,0	8,7
Oman pääoman tuotto	%	0,4	29,0	38,3	45,8	53,8
Sijoitetun pääoman tuotto	%	1,2	42,9	54,8	63,0	66,3
Omavaraisuusaste	%	20,0	34,1	37,4	36,2	28,6
Current ratio		1,0	1,2	1,3	1,2	1,0
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	Milj. euroa	8,3	8,8	6,7	8,7	10,4
osuus liikevaihdosta	%	1,8	2,1	1,7	2,3	3,2
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana		2 359	2 209	2 142	2 086	1 987

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Sijoitettu pääoma		Taseen loppusumma – korottomat velat – laskennallinen verovelka – pakolliset varaukset
Oman pääoman tuotto, %	100 x	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaiseriä – verot}}{(\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{varaukset} - \text{laskennallinen verovelka}) \text{ keskimäärin}}$
Sijoitetun pääoman tuotto, %	100 x	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaiseriä} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}}$
Omavaraisuusaste, %	100 x	$\frac{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{varaukset} - \text{laskennallinen verovelka}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$
Current ratio		$\frac{\text{Vaihtuvat vastaavat}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$

Voitonjakoehdotus ja tilintarkastuskertomus

HALLITUKSEN VOITONJAKOEHDOTUS YHTIÖKOKOUKSELLE

Emoyhtiön jakokelpoiset varat 31.12.2002 ovat 22 599 014,83 euroa, josta tilikauden voitto on 170 653,00 euroa. Hallitus ehdottaa, että Alko Oy jakaa vuodelta 2002 osinkoa 20 000 000,00 euroa. Loppuosa jakokelpoisista varoista jätetään voittovaroihin.

Vantaalla 26. helmikuuta 2003

Jussi Huttunen

Matti Elovaara

Aino-Inkeri Hansson

Raija Koskinen

Tiina Oksala-Leino

Jussi Simpura

Jaakko Uotila
toimitusjohtaja

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Alko Oy:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Alko Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.-31.12.2002. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös, joka osoittaa tilikaudelta 170 653,00 euron voittoa, sisältää toimintakertomuksen sekä tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolaisten ja tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaisten tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys voitonjakokelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Vantaalla 28. helmikuuta 2003

Erkki Mäki-Ranta
HTM, JHTT

Yrjö Tuokko
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Alko Oy:n hallintoneuvosto on käsitellyt yhtiön vuoden 2002 tilinpäätöksen sekä tilintarkastuskertomuksen, ja esittää lausuntonaan vuoden 2003 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että yhtiön tuloslaskelma ja taseet tilikaudelta 2002 vahvistetaan. Hallintoneuvosto yhtyy hallituksen voittovarojen käyttöä koskevaan ehdotukseen.

Helsingissä 28. maaliskuuta 2003

Riitta Uosukainen

Esko Aho

Merikukka Forsius

Esko Helle

Saara Karhu

Mari Kiviniemi

Kalervo Kummola

Pekka Kuosmanen

Henrik Lax

Riitta Prusti

Markku Rossi

Arto Seppälä

YHTEYSTIEDOT

Alko Oy

Pääkonttori

PL 33, Heidehofintie 2
01301 Vantaa
Puh. (09) 576 576
Faksi (09) 5765 5386
s-posti: etunimi.sukunimi@alko.fi
www.alko.fi

Asiakasneuvonta

Puh. 0800 128 128
Faksi (09) 5765 5231
s-posti: palaute@alko.fi

Tiedot myymälöiden aukioloajoista ja sijainnista puh. 0800 125 508

Piiritoimistot

Etelä-Suomen piiri

Salomonkatu 1
00100 Helsinki
Puh. (09) 576 576
Faksi (09) 5765 6118

Länsi-Suomen piiri

PL 352, Kristiinankatu 8
20101 Turku
Puh. (02) 273 0000
Faksi (02) 273 0060

Itä-Suomen piiri

Suokatu 27
70100 Kuopio
Puh. (017) 3680 202
Faksi (017) 3680 204

Pohjois-Suomen piiri

Kirkkokatu 14
90100 Oulu
Puh. (08) 373 232
Faksi (08) 373 802

Keski-Suomen piiri

Aleksanterinkatu 22 B 9
33100 Tampere
Puh. (03) 2563 3207
Faksi (03) 2563 3240

Ulkoasu: Kreab Oy

Kuvitus: Eeva Sivula, dog design

Toimitus: Alkon viestintä- ja markkinointiosasto ja Kreab Oy

Paino: Libris, Helsinki

Vuosikertomukset suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi ovat internetsivuilla www.alko.fi.

a r o m e

Alko Oy, PL 33, 01301 Vantaa
Heidehofintie 2, 01300 Vantaa
Puh. (09) 576 576
Asiakasneuvonta puh. 0800 128 128
palaute@alko.fi
www.alko.fi